

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

KĄ DARYTI, KAI NIEKO NESINORI IR TRŪKSTA JĖGŲ GYVENIMUI? – Jurgita Stankauskaitė	3
NAUJI LAIKAI – NAUJI DARBAI – Petras Maksimavičius	16
LR ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS LANKĖSI PUNSKO KRAŠTE – „ Aušros “ inf.	17

KULTŪROS BARUOSE

XVII CHORŲ ŠVENTĖ „LIETUVA BRANGI“ – Asta Pečiulienė	5
„JAUNYSTĖS PIEVOMIS BRAIDAU...“ – Monika Maršalaitė, Ernestas Baranauskas	8
XXXI VAIKŲ TEATRŲ FESTIVALIS – LLD inf.	10
ŽIBURIEČIŲ DOVANA MAMAI – Vaiva Vaicekuskaitė	12

ŠVIETIMAS

LENKIJOS LIETUVIŲ DRAUGIJOS SURENGTI KONKURSAI – LLD inf.	13
--	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

JIS ŽUVO UŽ LIETUVOS LAISVĘ – Aldona Vaicekuskienė	18
---	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

GEROJI MAMA – Eugenija Pakutkienė	21
--	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokiniai prie Vinco Kudirkos paminklo Kudirkos Naumiestyje (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)
Vasaros peizažas (Ramonos Masionytės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. / faks. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Olów
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-06-10

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė
nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA**

**DZIAŁALNOŚĆ ZMIERZAJĄCA DO OCHRONY,
ZACHOWANIA I ROZWOJU TOŻSAMOŚCI
KULTUROWEJ LITEWSKIEJ MNIEJSZOŚCI**

Wydanie 24 numerów dwutygodnika "Aušra"

DOFINANSOWANIE
325 000 zł

CAŁKOWITA WARTOŚĆ
375 000 zł

Publikacija vyraža jedyne pogrądy autorų i nie
može być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
ir televizijos
rėmimo fondas
(gauta parama per
projekto įgyven-
dinimo laikotarpį
– 8000 eurų).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Paskutinė gegužės savaitė buvo pažymėta politikų iš Lietuvos vizitais. Gegužės 26 d. Suvalkuose ir Punske lankėsi praėjusios kadencijos ministras pirmininkas Saulius Skvernelis. Tai jis dalyvavo sprendžiant Suvalkų lietuvių vaikų darželio klausimą. Taip pat jis lėmė Seinų „Žiburio“ mokyklos sporto aikštės atsiradimą. Kitą dieną Punsko valsčiuje lankėsi Lietuvos žemės ūkio ministras Kęstutis Navickas. Dar po kelių dienų, gegužės 31–ąją, Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetas, vykdamas į Varšuvą, Berznyke prie Lietuvos savanorių kapų padėjo gėlių, o Seinuose susitiko su Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos atstovais. Šio komiteto pirmininkas Vytautas Juozapaitis ne pirmą kartą lankėsi mūsų krašte. Su sveičiais aptarėme čia gyvenančios lietuvių bendruomenės išlikimo perspektyvą. Kalbėta apie galimybę parengti Lietuvos etninių žemių (ar Lenkijos lietuvių) išsaugojimo strategiją. Apie tokio pobūdžio dokumentą kalbame jau ne pirmus metus. Tiesą sakant, čia gyvenantys ir dirbantys lietuviai gryna akimi mato šios bendruomenės nutautėjimo procesus. Akivaizdu, kad besikeičiančiame pasaulyje iki šiol naudoti asimiliacijos sustabdymo metodai ne iki galo pasiteisina arba paprasčiausiai jie jau nebepakankami. Todėl būtų labai naudinga, jeigu „Vilniaus kraštas 2040“ strategijos pavyzdžiu mokslininkų būtų parengtas panašus dokumentas mūsų kraštui.

Gal kas pasakys, kad ar nutaustama, ar ne – nuo mūsų pačių priklauso, nuo suaugusių žmonių sąmoningumo. O ką daryti, kai dauguma suaugusiųjų jau stokoja tautinio sąmoningumo? Ar įmanoma dar šiuos procesus sustabdyti?

Ką daryti, kai nieko nesinori ir trūksta jėgų gyvenimui?

JURGITA STANKAUSKAITĖ

XI a. labai daug ir dažnai kalbama apie žmogaus psichologines problemas, ne naujiena girdėti apie dažnėjančius depresijos atvejus. Visai neseniai mūsų krašte apie šias problemas kalbėta mažai arba labai tyliai, lyg tai būtų tabu tema. Tenka pripažinti, kad depresijos paliestas žmogus nenori prisipažinti turintis psichologinę ligą. Mat čia gyvas senoviskas įsitikinimas, kad bus išvadintas *durniumi*. Depresija gali paliesti kiekvieną, tačiau kelias iki jos priklauso tik nuo mūsų pačių. Paprasta kam nors pasakyti, kad negalima sau leisti ilgai liūdėti ir tūnoti kampe susisukus, tiesa? Kalbėti galima daug, bet žmogus turi būti išsąmoninęs, kaip, ką ir su kuo kalba. Visgi vienos amžinos taisyklės nėra, tačiau neįtikėtina, kaip svarbu savyje neužmigdyti krizenančio vaiko.

Šiame tekste daugiau neminėsiu žodžio „depresija“, kadangi apie ją nieko neišmanau ir per daug prirašiusi galėčiau ką nors įžeisti. Labai norėčiau pasidalinti savo patirtimi ir žiniomis, kurias įgijau dalyvaudama Seinuose vykusiame Lidijos Laurinčiukienės seminare „Motyvacija ir savimotyvacija – lyderystei, veiklumui, kūrybiškumui, bendrystei. Psichologinio atsparumo stiprinimas ir savivertės auginimas“. Nepaprastai charizmatiškos moters paskaita buvo ilgai lauktas spyris ne tik į užpakalį, bet ir prisnūdusias smegenis.

Dalyvaudama šiame seminare supratau, kad apie rimtus dalykus galima kalbėti per geros dozės juoko prizmę. O kaip kitaip? Keturias valandas vykęs susitikimas būtų seniai išbarsčius susirinkusius dalyvius ir nebūtų strigęs atminty. Miela Lidija padarė kitaip. Daug šypsojosi, juokavo ir pateikė paprastų gyvenimiškų pavyzdžių, kuriuose galėjome įžvelgti save ir stipriai susimąstyti.

Ką daryti, kai nieko nesinori ir trūksta jėgų gyvenimui? Atsakymo galime ieškoti tik patys. Nei lektorė, nei joks psichologas neduoda konkretaus atsakymo, ką mums daryti, kad jaustumėmės geriau. Kaip gyvenime, taip ir šiuo atveju tenka patiems pasigaminti kopėčias ir lipti iš duobės. Paprasčiausia yra tiesiog jos neišsikasti, tai ir nereikės į ją įkristi. Visgi gyvenimo kelias nėra toks lengvas, priešingai – galime net nepajusti, kaip jame ima trūkti saulės.

Sakoma, kad žmogus nekaltas gimęs vienokioje ar kitokioje šeimoje. Ne visiems pavyksta gauti gerą ir tvirtą pagrindą po kojomis, nuo kurio atsispirti ir šokti į suaugusiųjų gyvenimą yra tarsi paprasčiau. Tam asmeniui, kuris visą gyvenimą nuolat stengiasi, gali pasirodyti, kad teisybės pasaulyje nėra. Teko girdėti: „Anam užtenka tik kvėpuoti, o man kaip nesiseka, taip nesiseka.“ Esame labai skirtingi, todėl neverta nusiminti, kai kam nors geriau sekasi nei man. Būtent toks žiūrėjimas į kitą, svetimo

Lidija Laurinčiukienė

gyvenimo stebėjimas nėra sveikas. Žalinga gyventi kitų gyvenimą. Kam stebėti svetimą daržą, jeigu savas apleistas ir neišgenėtas? Juk tam ir mums duotas, kad prižiūrėtume savo gyvenimo kelią, pasidomėtume jo atšakomis, paragautume jo gėrybių. Visgi ne viskas taip paprasta. Turime dar ir skirtingus charakterius. Vieni gyvenime drąsiai spaudžia greičio, o kiti stabdžio pedalą. Kad būtume visi tokie tobuli, pasvertų smegenų žmonės, galbūt apskritai nemokėtume mėgautis gyvenimu. Būtų per daug paprasta.

Kodėl žmogus netenka motyvacijos? Lektorė Lidija išvardijo kelias priežastis, su kuriomis galėjome visi susidurti, tačiau ne kiekvieną jos vienodai paveikia. Stresas, baimė, nelaimė, darbo aplinka, netektys. Tai tik kelios iš tūkstančių priežasčių, galinčių privesti prie motyvacijos trūkumo. Kam mums iš viso reikalinga

motyvacija? Tiesiog gyvenimui, norui gyventi, veikti, dirbti, daryti malonius dalykus, pildyti svajones. Jeigu nusibosta darbas, galima jį pakeisti arba ieškoti kitokio sprendimo, kuris iš naujo užkurtų veiklai. Motyvacija ne daiktas, o jausmas – noras būti ir gyventi. Ji patiriama įgimtomis jausmėmis, tad ir būdas motyvacijai pasiekti apčiuopiamas individualiai, dirginant pojūčius. Bus banalu, jeigu pasakysiu, kad knygoje žmonėms pavyksta atsirasti, sakiniuose rasti išmintį, užvedančią ėjimui pirmyn, tačiau kartais tik to ir užtenka. Rūpinimasis savimi nėra savanaudiškumo

atspindys. Pasižiūrėkim į veidrodį ir aptarkim, koks mūsų veidas. Pradėję vardyti savo trūkumus, pirmiausiai pagalvokime, kiek tame veide

šypsenos. O gal nuo jos reikėtų pradėti motyvacijos paieškas? Argi mes nesame per daug susiraukę, susirūpinę dalykais, nevertais iki pat batų galiukų nukorusių nosių? Nelaimės ir netektys nėra šiaip sau likimo duotos. Jos stiprina asmenybę ir leidžia atverti akis, kad pamatytume dėmesio vertus dalykus. Lidija yra viena iš tų, kurie gyvenime patyrė skaudžią traumą. Buvo laikas ašaroms ir raudoms, net ir bandymams atimti sau gyvybę, tačiau išmintingos močiutės patarimas moteriai davė antrąjį gyvenimą.

Sunku patikėti, bet motyvaciją gali išsiurbti kiti žmonės, kartais net tie artimiausi. Ar teko Jums girdėti apie energijos vampyrus? Lidija pasakojo, kad žmogus žmogui būna vilkas, ir tokių pavyzdžių toli ieškoti nereikia. Kiekvienoje bendruomenėje atsirasi pavydžių, bloga linkinčių, apkalbančių, piktžodžiaujančių asmenų. Mes galime jų *nevirškinti*, bet jie buvo ir bus. Reikia mokėti laikytis nematomo atstumo – tiesiog per daug nepasakoti apie savo gyvenimą, tuo labiau savo ateities planus. Ne be reikalo senoji patarlė sako: „Neperšokęs nesakyk op!“ Bendrauti reikia ir net būtina, bet su tapačiomis sielomis.

Lidijos Laurinčiukienės paskaitos dalyviai Seinuose

Bus malonu ne tik išsikalbėti, bet ir gauti jėgų naujoms idėjoms kurti, ieškotis pomėgių ir... šypsotis!

Mūsų motyvacija galbūt snaudžia dėl to, kad mūsų kūnuose snaudžia užgožtas vidinis vaikas. Kaip banalu, bet užtat tikra! Čia panašiai, kaip tame amžiname proto ir širdies konflikte. Teigiama, kad būtent tas besišypsantis ir pasauliu besidžiaugiantis vaikas gali užkurti savimotyvacijai arba paprastai neleisti jai užgesti. Jei-gu manome, kad suaugęs turi būtinai nusipiešti rimtą veidą ir atsisakyti visų kūną bei protą atpalaiduojančių dalykų, klystame. Beprotiškai klystame. Vargšai mes. Asmens dokumente įrašytų metų besilaikantys pilko pasaulio kaliniai.

Norite kalėti ar būti laisvi? Keistas klausimas. Reikia mokėti atsipalaiduoti, nebūti įsitempusiems. Pasaulis nuo to ne pablogės, o tik pagražės Jūsų ir kitų akyse. Gerbiama Lidija pati yra šviesių akių moteris, kiekviename sugebanti sujunginti vaikiško juoko penklinę. Ji pasakojo dar daugiau dalykų, kurie ilgam išliks atmintyje. Dalyvavimas jos seminaruose, tai vienas puikiausių būdų susimotyvuoti, įsisąmoninti kažkur girdėtas, bet primirštas gyvenimo tiesas. Ji nemokina, tik primena ir leidžia patiems ieškotis būdų, kaip atsakyti į savo sudėtingos kasdienybės klausimus, kurie galbūt nėra tokie rimti, kaip mums atrodo... Viskas priklauso nuo mūsų požiūrio į pasaulį. Gražus tas mūsų lietuviškas žodis „pasaulėžiūra“, ar ne? Rodos, viskas tik nuo to priklauso...

*Ačiū Seinuose vykusio seminaro organizatoriams.
Lauksiu kito susitikimo.*

Renginį finansavo Lietuvos kultūros taryba.

K LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

GLOBALI LIETUVA

XVII chorų šventė „Lietuva brangi“

ASTA PEČIULIENĖ

Pavasaris buvo ilgas ir šaltas. Medžiai nedrąsiai skleidė lapus ir pakvietė žydėti sodus. Gegužės 8 d. taip pat nedrąsiai po pandemijos ir vis dar tebesitęsiant karo žiaurumams Ukrainoje pradėjome tradicinį kultūrinį gyvenimą.

Chorų šventė pagal planus turėtų vykti kas antrus metus, tačiau... 2020-ieji pasauliui atnešė daug sumaišties, sugriovė visus planus, žmoniją tarsi uždarė kalėjime, todėl ir tūnojom kiekvienas savo namuose, įbedę akis į televizorių ar kompiuterį. Nebūta jokių susibūrimų, sueigų, nekalbant apie kultūrinius renginius. Kaip bebūtų liūdna, tas laikotarpis paveikė ir kultūrinį gyvenimą – žiūrovų salės vis tuštėja. Nepaisant to, labai norime susigrąžinti žiūrovus į mūsų renginius, pateikdami jiems įvairių žanrų, įvairių kultūrinės veiklos atmainų. Nejau tikrai mums jau nieko nereik?

Šis pavasaris Punsko klausytojams padovanojo antrąjį susitikimą su chorine daina. Pirmasis vyko per Atvelykį (apie tai jau buvo rašoma „Aušros“ puslapiuose), kai dainavo studentų chorai, antrasis – po dviejų savaitių. Į pastarąją šventę atvyko šeši chorai, ir jau nebe studentų...

Tradiciskai renginį pradėjome visų chorų bendra daina „Lietuva brangi“. Dalyviams, kurių buvo apie 150, dirigavo vad. Vidas Simanauskas.

Paskui scenoje dainavo Punsko licėjaus mišrus choras „Pašešupiai“ (vad. Dainius Pavilonis). Nors jis buvo ne visos sudėties (mat ir abiturų egzaminai, ir pavasarinis persalimas) – jaunystė nugali viską ir visus. Jaunimas puikiai atliko lietuvių liaudies dainą „Dzūkit, dzūkit, girnelės“ bei tris „Hiperbolės“ dainas. „Pašešupiai“ dainuoja jau daugiau kaip 20 metų. Džiaugiamės, kad licėjaus jaunimas, taip gausiai lankantis chorą, lavinasi dainavimo srityje, susipažįsta

„Pašešupiai“

Valdo Žilionio nuotr.

„Dzūkija“

„Mūša“

su lietuviškomis dainomis, kad jiems dainavimas teikia malonumą, kad mato prasmę ir junta pasididžiavimą lankydami chorą.

„Pašešupius“ scenoje pakeitė kitas Punsko ansamblis – Lietuvių kultūros namų mišrus choras „Dzūkija“. Jis atliko tris kūrinus: „Gimtinės beržai“ (muz. P. Beinario, žodž. autorius nežinomas), J. Tallat-Kelpšos harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Po aukštus kalnus vaikščiojau“ ir J. Tamulionio išplėtotą lietuvių liaudies dainą „Padėk, Diev, mergyte“. „Dzūkija“ puikiai žinoma mūsų publikai. Jos dainos skambėjusios ne tik Lenkijoje ir Lietuvoje. Ansamblis savo jėgas išbandęs taip pat Gruzijos festivaliuose, dainų šventėse Latvijoje ir Kanadoje. Šiais metais kolektyvas

švenčia gyvavimo 65-metį. Choras įgyvendina daug gražių, prasmingų ir įdomių projektinių veiklų. Viena paskutinių buvo kalėdinių giesmių koncertai visose mūsų krašto lietuviškose bažnyčiose. „Dzūkija“ ką tik grįžusi iš dar 2020 m. suplanuotos kelionės į Italiją – Rimini miestą, kur dalyvavo festivalyje. Tai jiems buvo kartu ir laisvalaikis, ir darbas. Dalyviai sugrįžo pailsėję, kupini gerų emocijų ir gražių prisiminimų.

Pirmą kartą chorų šventėje dainavo Linkuvos kultūros centro moterų choras „Mūša“ (vad. Methardas Zubas). Kaip pats vadovas tvirtino, šis choras buria dainą mylinčias Linkuvos moteris ir merginas. Kolektyvas taip pat švenčia jubiliejų – gyvuoja jau dvidešimtmetį. „Mūša“

labai švelniais ir darniais balsais padainavo K. Mašanausko dainą „Lietuva“ (aranžuotė Leonido Abariaus), J. Danasienės dainą „Sukursiu“ bei švedų liaudies dainą „Kas be vėjo burę kels“ (aranž. E. Ešenvalds).

Moterys sceną užleido vyrų chorui „Perkūnas“ (vad. Romaldas Misiukevičius). Šis kolektyvas priklauso Kauno kultūros centrai ir dainuoja nuo 1954 m. Tai vienas stipriausių ir žinomiausių Lietuvos chorų, dainavęs ne tik visose Dainų šventėse, bet ir įvairiuose konkursuose Lietuvoje ir užsienyje, pelnydamas aukščiausius įvertinimus. Per metus jie dainuoja per 20 koncertų. Mūsų šventėje choro „Perkūnas“ programa buvo skirta Ukrainai pagerbti. Girdėjome Ukrainos himną (muz. M. Verbickio, žodž. P. Čiubynskio), „Rūstusis Dniepras šniokščia, užia“ (muz. liaudies, žodž. T. Ševčenkos) bei K. Vasiliausko dainą „Bragiausias spalvos“.

Šventę nepaprastai praturtino ir Alytaus kultūros centro kamerinis choras „Varsa“ (vad. Vidas Simanauskas), šiais metais švenčiantis veiklos 50-metį. Tai pačią aukščiausią kategoriją tarp mėgėjų chorų turintis kolektyvas. Jo dainos skambėjusios ir artimesniame, ir tolimame užsienyje. Choras – prestižinių konkursų laureatas, nuolatinis Dainų švenčių dalyvis. Punske parodė taip pat labai aukšto lygio programą. Tai buvo D. Zakaro išplėtotą lietuvių liaudies dainą „Tekta, teka šviesi saulė“, V. Bartulio išplėtotą dzūkų krašto dainą „Dzūkiška pynė“ ir L. Vilkončiaus išplėtotą lietuvių liaudies dainą „Šlapią dainą“. Choras ne tik dainavo, bet ir šniokštė, barbeno ir dudeno tarsi lietuš. Buvo įdomu išgirsti tokį repertuarą. „Varsa“ – tai artimiausi mūsų bičiuliai, su kuriais draugystė ir bendrystė tęsiasi jau beveik 20 metų.

Pabaigoje kaip vyšnute nuo torto užsigardžiavome choro „Druskininkai“ (vad. Inga Vagnoriūtė) atliekamomis dainomis. Choras įsikūręs prie Druskininkų M. K. Čiurlionio meno mokyklos. Tai ganėtinai jaunas kolektyvas, gyvuojantis vos 7-erius metus, bet jau turintis nemažai laimėjimų savo kraityje – tarptautiniuose konkursuose užsienyje, festivaliuose. Jam Lietuvoje taip pat suteikta pirmoji mėgėjų meno kolektyvo kategorija. „Druskininkai“ padainavo G. Venislovo harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Eisva mudu abudu“, G. Kuprevičiaus dainą „Skriski, skriski Lietuvėlėn“ iš miuziklo „Devynbėdžiai“ bei V. Mažintaitės išplėtotą lietuvių liaudies dainą „Ne dėl žalio vyno“.

Šventę baigėme trimis bendromis dainomis: „Kur giria žaliuoja“ (muz. J. Gudavičiaus, žodž. K. Sakalausko-Vanagėlio; dirigavo M. Zubas), S. Šimkaus harmonizuota lietuvių liaudies daina „Tykus buvo vakarėlis“ (dirigavo I. Vagnoriūtė) bei V. Kernagio ir S. Nėries daina „Mūsų dienos kaip šventė“ (dirigavo R. Misiukevičius). O kad visi prisimintų šias nuotaikingas akimirkas Punske, padovanojome mūsų krašto tautodailininkų – keramikų atliktas dekoratyvines lėkštes, pilnas dainų skambesio ir geriausių linkėjimų. Visus dalyvius dar pakvietėme bendroms vaišėms, besidžiaugdami, kad jau galime bendrauti, tad dainos skambėjo (ir kažin ar ne geriau) taip pat parodų salėje. Atlikėjai džiaugėsi, kad pas mus ir sienos švenčia pavasarį, pasipuošusios Lietuvos tapytojo Kosto Žuolio paveikslais.

Galiausiai nuoširdžiai padėkoti privalome rėmėjoms – Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos

„Perkūnas“

„Varsa“

„Druskininkai“

ministerijai bei Lietuvos užsienio reikalų ministerijai („Globalios Lietuvos“ programa), kurios skyrė pinigų, reikalingų organizuoti šią šventę. O klausytojus visuomet prašom užsukti į kultūros namus pasigėrėti savo krašto bei svečių ansamblių pasiekimais. Jūs visada esate laukiami.

GLOBALI LIETUVA

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSIENIO REIKALŲ
MINISTERIJA

„Jaunystės pievomis braidau...“

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

MONIKA MARŠALAITĖ, ERNESTAS BARANAUSKAS

Gegužės 21 d. Puns-ko lietuvių kultūros namuose vyko Punsko Kovo 11-osios licėjaus mokinių koncertas. Šios mokyklos moksleiviai talentingi: jie ne tik mokosi, bet ir šoka, groja ir dainuoja.

Smagų gegužės šeštadienio vakaro koncertą pradėjo šauni Astos Pečiulienės vadovaujama šokėjų grupė „Šalčia“ šokiu „Tu Lietuva, Tu mana“. Po to visus susirinkusius nuoširdžiai pasveikino koncerto vedėjai Monika Maršalaitė ir Ernestas Baranauskas.

Tautiniuose šokiuose yra sakralumo, juose išreikšta meilė žmogui, žemei ir Tėvynei. Šokis tai sielos ir kūno kalba, tai bežodė poezija, tai eilėraštis, kurio žodis yra kiekvienas

Koncerto dalyviai

Alicijos Krakauskienės nuotr.

judesys. Žiūrovai išvydo „Šalčios“ atliekamus šokius „Putinėlis“, „Tu kiškeli“ ir „Gegužinė polka“.

Punsko mokykla tai ne tik mokslo ir žinių šventovė, bet ir namai, į kuriuos visada gera sugrįžti, kur stipriau pajuntama tikrąsias vertybes – tikėjimą, tiesą, meilę Tėvynei. Šiais metais išleista jau 63-ioji absolventų

laida. Abiturientė Greta Bobinaitė padainavo „Skriski, skriski Lietuvėlėn“. Po jos abiturientai dar atliko dainą „Gyvenimas juk toks“, kurią jie paruošė šimtadieniui ir išleistuvėms. Aranžuotę pagal „ABBA“ dainą sukūrė Dainius Pavilionis, žodžių autoriai – patys abiturientai. Vėliau Robertas Makauskas akordeonu

Alicijos Krakauskienės nuotr.

A. Pykys

Alicijos Krakauskienės nuotr.

„Šalčia“

Dainuoja G. Bobinaitė, akompanuoja D. Pavilonis

pagrojo Jevgenijaus Derbenko kūrinį „Rock-Toccata“.

Koncerto metu buvo puiki proga išgirsti licėjaus absolventą, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos pirmojo kurso studentą Adrijaną Pykį. Jis šauniai atliko prancūzų kompozitoriaus Camille Saint-Saens „Mirties

šokį“. Šiuo pasirodymu sužavėjo visus žiūrovus.

Daina lyg duona kasdieninė, ji su mumis ir varge, bėdoje, ir džiaugsmu... Ir įvairiose kitose gyvenimo situacijose. Choras „Pašėšupiai“, kuriam vadovauja Dainius Pavilonis ir talkina koncertmeisteris Raimundas Martinkėnas, savo pirmąją dainą skyrė nuo karo kenčiančiai Ukrainai ir jos žmonėms – skambėjo ukrainiečių liaudies daina „Cvite teren“. Po jos žiūrovai išgirdo lietuvių liaudies

dainą „Dzūkit, dzūkit, girnelės“. Choristai dar padainavo apie laimingas jaunas dienas. Jie atliko Dainiaus Pavilonio chorui aranžuotas dainas „Vaikystės pieva“, „Eikit, eikit“, „Vaikai po lelijom“, „Kasdienos labirintai“ bei tris, kurias dainavusi „Hiperbolė“ – „Vandens ženklai“, „Išgalvotas gyvenimas“ ir „Aš dar dainuosiu“.

Vėliau, kad choras truputį atsikvėptų, scenoje pasirodė dar vienas mokyklos mokinys, pamilęs akordeono muziką – Povilas Senda. Jis atliko Ričardo Galiano „Margo valsą“.

Savo pasirodymą puikūs licėjaus choristai užbaigė keturiomis dainomis, skirtomis tėvynei Lietuvai – „Kad karosas vaikšiotų“, „Dėl tos dainos“, „Baltas paukštis“ ir „Sudainuokime Lietuvą“. Artėjant koncerto pabaigai, vėl pasirodė nuostabūs „Šalčios“ šokėjai. Jie atliko du šokius – „Zbitkavonė“ ir „Bajorėlis“.

Paskui visi koncerto atlikėjai suėjo į sceną. Renginio vedėjai nuoširdžiai padėkojo vadovams už šiltą šeštadienio vakaro koncertą ir atsiveikino su žiūrovais.

Tikimės, jog licėjaus mokiniai dar ne kartą turės tokią puikią progą pasidalinti savo talentais ir gebėjimais su kitais.

R. Makauskas

„Pašėšupiai“

XXXI vaikų teatrų festivalis

LLD INF.

Gegužės 18 d. Seinuose vyko XXXI vaikų teatrų festivalis „Raganė“. Jame dalyvavo pusantro šimto vaidintojų ir mokytojų iš Punsko, Seinų, Vidugirių ir Suvalkų. Scenoje pasirodė septyni teatrai. Festivalio dalyvius pasveikino ir gražios šventės palinkėjo Lenkijos lietuvių draugijos pirmininkas Robertas Slovikas. Tada į sceną sugužėjo būrys pavasariškai žalių, žavių ir šmaikščių varlyčių. Tai buvo Punsko LKN jaunių teatro „Kregždė“ dalyviai. Jie žaismingai ir nuotaikingai vedė renginį.

Pirmieji scenoje pasirodė jauniausieji atlikėjai – Seinų lietuvių „Žiburio“ darželio teatras „Žiburiukai“. Darželinukai kasmet parengia spektaklius, kuriuos parodo ne tik mokyklos bendruomenei – jie taip pat dalyvauja įvairiuose festivaliuose ir šventėse. Vaidino tarptautiniuose renginiuose Varšuvoje, Vilniuje, Plungėje, Alytuje, Lazdijuose, Punske ir Seinuose. Pelnė ne vieną prizą. Šiais metais pamatėme kompoziciją

„Skriski, skriski Lietuvėlėn“. Scenarijų pagal lietuvių tautosaką paruošė „Žiburio“ darželio mokytojos Alicija Maksimavičienė ir Gražina Karanecienė. Spektaklis dalyvavo penkiuose virtualiuose projektuose Lietuvoje ir Velykinės parodos atidaryme Punske.

Jau antrą kartą „Raganėje“ dalyvavo Suvalkų lietuvių vaikų darželio teatras „Sūduviukai“. Jiems talkino mokytojos Rūta, Aneta ir Irena bei „Sūduvos“ ansamblio vadovai Alicija ir Arnoldas. „Mums teatras – tai žaidimas“, – rašo jie apie save. Žiūrovams buvo be galo smagu tą žaidimą stebėti.

Seinų lietuvių „Žiburio“ darželio teatras „Žiburiukai“

Scenoje išdygo raudonikiai, kelmučiai, gražus būrys musmirių, grybų „pulkaunykas“ – storas baravykas... Spektaklio pagal Justino Marcinkevičiaus „Grybų karą“ režisierė – Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė.

Suvalkų lietuvių vaikų darželio teatras „Sūduviukai“

Seinų lietuvių „Žiburio“ teatras „Dusalukas“

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Punksko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos „Smalsuoliai“

Seinų lietuvių „Žiburio“ pradinukų grupė „Šakar makar“

Punksko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos „Smalsuoliai“ atvežė labai žaismingą ir pamokantį spektaklį „Zuikių mokyklėlė“ pagal Eduardo Mieželaičio eiliuotą pasaką „Zuikis Puikis“. Spektaklyje dalyvavo visi I a ir I b klasių mokiniai bei vienas trečiokas. Režisierės Irena Vaičiulienė ir Edita Balkevičienė apie savo auklėtinius rašo: „Jie žingeidūs, domisi gamta, todėl ir bando išikūnyti į žvėrelių ir paukštelių vaidmenis. Šie vaikai, kaip ir Zuikis Puikis, turi aktyvumo poreikį, mėgsta žaisti, dainuoti, šokti ir bendrauti.“ Žiūrovams buvo labai smagu šiuos vaikų talentus ir pomėgius stebėti.

Tradiciskai renginyje dalyvavo Vidugirių pagrindinės mokyklos teatras „Šmaikštuoliai“. Rasos Prainiskienės spektaklį „Stebuklingoji gėlė“ paruošė mokytojai Vida Tumelienė ir Dovydas Nometka. Vaidino visi IV–VIII klasių mokiniai.

Seinų lietuvių „Žiburio“ teatro „Dusalukas“ vadovė Janina Macukonienė jau daugiau kaip 30 metų džiugina žiūrovus savo režisuotais spektakliais. Nuo pat „Žiburio“ mokyklos gyvavimo pradžios mokytoja Janina kiekvienais metais paruošia po vieną ar du spektaklius. Šiais metais matėme Jūratės Januškevičiūtės pjesę „Paršiukas Ikaras“. Spektaklyje, kuriame

vaidino visi penktos klasės mokiniai, atskleidžiamos svajotojų mintys, kurios visiems atrodo kvailos ir nerealias. Tačiau žiūrovas gali įsitikinti, kad tvirtai ko nors siekiant išsipildo ir tai, kas kitiems atrodė nepasiekiamas.

Festivalyje dalyvavo „Žiburio“ pradinukų grupė „Šakar makar“. Šiais metais vaidino antros klasės mokiniai. Vaikai su mokytoja Irena Vaicekauskiene skaitė pasaką „Dangus griūva“ ir kūrė spektaklį, žaisdami ir eksperimentuodami.

Renginį vainikavo Punksko LKN vaikų teatro „Kregždutė“ spektaklis „Pamoka nebloga“. Scenarijaus autorė Anelė Kairaitienė. Režisierės

Punksko LKN vaikų teatras „Kregždutė“

Vidugirių pagrindinės mokyklos teatras „Šmaikštuoliai“

Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės vadovaujami vaikų teatras „Kregždutė“ ir jaunių teatras „Kregždė“ šiemet švenčia veiklos 15-metį. Teatrai dalyvauja įvairiose šventėse savam krašte ir Lietuvoje. „Kregždutės“ vaikai užauga ir papildė „Kregždės“ gretas. Šių metų „Kregždutės“ artistai suburti prieš kelis mėnesius. Taigi tai buvo jų sceninis debiutas.

Smagu matyti, kad teatrą myli tiek daug jaunų širdžių. Visi vaidintojai gavo dovanėles. Teatrų vadovams įteiktos padėkos.

DAILĖS DARBŲ PARODA-KONKURSAS

Kaip ir kiekvienais metais, vyko dailės darbų paroda-konkursas. Vaikai piešė vaidintų pasakų iliustracijas, jų veikėjus. Visi darbai buvo eksponuojami „Lietuvių namuose“ Vaikų teatrų festivalio metu. Konkurso laureatais tapo Amelija Grigutyte (Suvalkų lietuvių vaikų darželis), Natalija Senkevičiūtė ir Olivija Vaicekauskaitė, Natalija Lajytė, Leonas Lajus (Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla), Emilija Grigutyte (Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla), Veronika Bednarkaitė (Vidugirių pagrindinė mokykla). Darbelius vertino komisijos narės Dalia Astrauskienė, Inga Vilkelienė ir Birutė Stoskeliūnienė. Visiems laureatams įteiktos dovanos.

REŽISŪROS PAGRINDŲ SEMINARAS

Jau antrus metus, siekiant pakelti meninį spektaklių lygį, buvo surengtas teorinis-praktinis teatro pagrindų seminaras mokytojams. Jis vyko kovo 3 dieną Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje. Seminarą vedė patyrusi mūsų krašto režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. Jai talkino šaunūs „Kregždės“ teatro artistai. Mokytojai mokėsi trenazo, teatrinių žaidimų, sceninės kalbos ir judesio.

Festivalį rengė Lenkijos lietuvių draugija, jai talkino Seinų „Lietuvių namai“. Šventę rėmė Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija.

Žiburiečių dovana Mamai

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

VAIVA VAICEKAUSKAITĖ

Alicijos Maksimavičienės nuotr.

*Motina, man saulė tavo veidą mena,
vargo raukšlės šviečia kaip žvaigždžių keliai,
visą šitos žemės klaidų kelių mano
tegu švies man tavo veido spinduliai.*

*Motina, man žemė tavo vardą sneka,
vyturėliai čiulba jį gražiai kasryt,
aidas jo krūtinėn man kaip laimė teka
ir per širdį eina kaip rasa skaidri.*

Šiomis nuostabiomis poeto Bernardo Brazdžionio eilėmis gegužės 7 d. Seinų „Lietuvių namuose“ pradėjome koncertą, dėkodami mamoms už visa, ką mums dovanuoja, už tai, kad išmokė mus mylėti ir gerbti kitą žmogų, kad padėjo suprasti, kas svarbu ir vertinga. Dėkojome už įdiegtą mūsų širdyse meilę Tėvynei, už neįkainojamą dovaną – gimtąją kalbą. Ilgai ruošėmės šiam svarbiam koncertui, nes norėjome, kad mūsų dovana pradžiugintų mamų širdis ir praskaidrintų kasdienybę.

Sveikinimo žodžius tarė mokyklos direktorius Algirdas Vaicekaskas. Žodis „mama“ įvairiomis pasaulio kalbomis tariamas panašiai. Lietuvių kalboje tai trumpas dviejų skiemenų žodis. O kiek jame telpa meilės, kantrybės, supratimo...

Pirmieji scenoje pasirodė mūsų jauniausieji draugai su vaidinimu

„Skriski, skriski Lietuvėn“. Visus sužavėjo darželinukų neeilinis pasirodymas. Šiais metais skudutininkų ansamblis pasveikino mamas dailiaisiais sutartinių garsais. Visų klasių popmuzikos grupės padainavo po vieną dainą. Vyriausieji mokiniai pašoko „Upelė teka“, o I–IV klasių mokinės atliko šokį „Gaspadinės“. Pabaigoje išgirdome šiuos Justino Marcinkevičiaus žodžius:

*Įdiekit, motinos, vaikams
Tėvynės meilę kuo didžiausią –
Ir ji paliks visiems laikams
Kaip sielų sąjunga karščiausia.
Ir bus vaikai jums artimi
Jausmais, protu ir širdimi.
Įkvėpkit, motinos, sūnums,
Kad mūs dangus – ir tas kitokis.
Kitų jausmų nereikia mums –
Jų pats gyvenimas išmokys.*

Dėkojame visiems vadovams: Ingai Vilkelienei, Alicijai Maksimavičienei, Gražinai Karaneckienei, Arnoldui Beinariui, Vytautui Gavučiuui, Alinai Dzimidai, Juozui Pileckui. Nuoširdžiai ačiū tariame visiems mokytojams už pagalbą ruošiant šią šventę. Dėkojame Robertui Slovikui už koncerto įgarsinimą, Onutei Nevulienai – už galimybę pasinaudoti puikia „Lietuvių namų“ sale.

Lenkijos lietuvių draugijos surengti konkursai

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

LLD INF.

DAILIOJO ŽODŽIO KONKURAS

Balandžio 22 d. Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje įvyko Lenkijos lietuvių draugijos surengtas dailiojo žodžio konkursas. Kaip kasmet jame dalyvavo visų lietuvių darželių vaikai ir lietuviškų mokyklų moksleiviai: Punsko savivaldybės vaikų darželio, Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos, Punsko Kovo 11-osios bendrojo lavinimo licėjaus, Vidugirių pagrindinės mokyklos, Seinų lietuvių „Žiburio“ vaikų darželio ir pagrindinės mokyklos bei Suvalkų lietuvių vaikų darželio. Šiais metais susibūrė 133 dalyviai.

Darželinukų grupėje eiles deklamavo 36 vaikučiai. Juos vertino Alicija Maksimavičienė, Irena Kalinauskienė ir Asta Žukauskienė. Visi mažyliai laimėjo pirmąsias vietas. Jiems buvo įteikti diplomai ir knygelės.

I pirmųjų ir antrųjų grupę sugužėjo 17 I kl. ir 12 II kl. mokinių. Juos

Iš LLD archyvo

vertino Vida Uzdilienė, Arnoldas Vaznelis ir Teresė Gausienė. Iš pirmaklasių nominacijas laimėjo: Natasja Janulevičiūtė, Ina Misiukonytė

ir Karolina Stankevičiūtė iš Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos bei Anita Leončikaitė ir Ernestas Berneckas iš Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinės mokyklos. Antrų klasių grupėje laimėjo: Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos mokinės Irmina Makauskaitė, Sandra Petruškevičiūtė ir Inga Ivoškaitė bei Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinės mokyklos moksleivės Liepa Vilkelytė ir Evelina Savickaitė.

III ir IV klasių mokinių grupėje buvo 16 trečiųjų ir 14 ketvirtokų. Šiuos dalyvius vertino Danutė

Iš LLD archyvo

Svetlauskienė, Irena Balulienė ir Janina Macukonienė. III kl. grupėje nominacijas pelnė: Vanesa Gontar ir Olivia Venslauskaitė iš Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos, Kristijonas Gausa ir Povilas Pachutka iš Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinės mokyklos bei Olivija Dzemionaitė iš Vidugirių pagrindinės mokyklos. IV kl. grupėje laimėjo: Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos moksleiviai Greta Nevulytė ir Rimas Vitkauskas bei Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos mokinės Evelina Aleksaitė, Karina Berneckaitė ir Izabelė Dabulytė.

V–VI klasių grupėje susibūrė 19 dalyvių. Šią grupę vertino Inga Makūnaitė, Birutė Vaičiulienė ir Gražina Karaneckienė. Pirmąją vietą laimėjo Jonas Kalinauskas (Vidugirių pagrindinė mokykla), antrąją Hanna Brzezińska, trečiąją – Daumantas Kuosa (abu Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinės mokyklos moksleiviai). Pagyrimą pelnė Edvinas Valukonis (Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla).

VII–VIII klasių grupėje buvo 12 mokinių. Vertinimo komisijoje dirbo Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, Lina Pileckienė ir Anastazija Sidarienė. Pirmoji vieta skirta Rasai Maksimavičiūtei (Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinė mokykla), antroji Gabijai Petruškevičiūtei (Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla), trečioji – Vaivai Vaicekauskaitėi (Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinė mokykla). Pagyrimus gavo Rita Pečiulytė (Vidugirių mokykla), Valdas Kibyšis (Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla) ir Augustinas Venslauskas (Punsko Dariaus ir Girėno mokykla).

Licėjaus moksleivių grupėje buvo 7 dalyviai. Juos vertino Irena Gasperavičiūtė, Juozas Pileckas ir Terešė Jonuškienė. Pirmoji vieta atiteko Ievai Kalinauskaitei, antroji Onutei Karaneckaitėi, trečioji – Mangirdui Vektoriuui. Pagyrimus gavo Greta Valinčiūtė, Lidija Grigutytė, Rimas Rėkus ir Gintarė Vektoriuūtė.

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS KONKURSAS

Balandžio 28 d. Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje vyko lietuvių kalbos ir literatūros konkursas-viktorina VII–VIII klasių moksleiviams. Šių metų tematika buvo susijusi su Ievos Simonaitytės 125-osiomis gimimo metinėmis. Viktorinoje rungėsi 6 grupės (26 dalyviai). Vertinimo komisijoje dirbo Janina Macukonienė, Elena Degutienė ir Birutė Vaičiulienė. Pirmąją vietą laimėjo Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinės mokyklos komanda: Elyza Gudaitytė, Veronika Dabulytė, Rasa Maksimavičiūtė, Paulina Pečiulytė ir Vaiva Vaicekauskaitė, antrąją – Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos komanda: Aleksandra Kardauskaitė, Julija Krakauskaitė, Sigita Aleksaitė

ir Emilija Hattingh, trečiąją – Vidugirių pagrindinės mokyklos komanda: Justina Rėkutė, Daiva Marteckaitė, Sandra Pachuckaitė ir Patricija Valinčiūtė.

Gegužės 13 d. Lenkijos lietuvių draugija Vidugirių mokykloje surengė lietuvių kalbos ir literatūros konkursą-viktoriną IV–VI klasių moksleiviams. Šioje viktorinoje dalyvavo 12 grupių (36 dalyviai). Jos tematika buvo susijusi su lietuvių tautosaka. Vertinimo komisijoje dirbo Janina Macukonienė, Elena Degutienė ir Birutė Vaičiulienė. Pirmąją vietą laimėjo Vidugirių pagrindinės mokyklos komanda: Jonas Kalinauskas, Ernestas Žilinskas, Romas Žukauskas, antrąją ir trečiąją vietas – Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos komandos: II – Uršulė Aleksaitė, Olivija Šimčikaitė, Gytis

Uzdila, III – Patrikas Baguckas, Matas Grigutis, Darija Murauskaitė.

LIETUVOS GEOGRAFIJOS KONKURSAS

Gegužės 9 d. Seinų „Lietuvių namuose“ vyko Lietuvos geografijos konkursas. Vertinimo komisijoje dirbo Vytautas Budzeika, Algirdas Vaicekaskas ir Onutė Samulevičienė. Šiame konkurse rungėsi 46 mokiniai iš Punsco Dariaus ir Girėno, Vidugirių ir Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinių mokyklų: IV–VI klasių grupėje 25 dalyviai, VII–VIII klasių – 21. Mokiniai, geriausiai atsakę į testų klausimus raštu, atsakinėjo žodžiu į pasirinktus klausimus. Susumavus surinktus taškus paaiškėjo, jog IV–VI klasių grupėje I vietą laimėjo Matas Grigutis, II vietą Sara Žilinskaitė, III – Ieva Šimčikaitė (visi iš Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos). VII–VIII klasių grupėje I vieta skirta Editai Latvytei, II vieta Sigitai Aleksaitei, III – Alinai Grigutytei (visos – Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos moksleivės).

LIETUVOS ISTORIJOS KONKURSAS

Lenkijos lietuvių draugijos surengtas Lietuvos istorijos konkursas vyko gegužės 31 d. Seinų „Lietuvių

Iš LLD archyvo

namuose“. Jo dalyviai, geriausiai atsakę į testų klausimus raštu, atsakinėjo žodžiu į pasirinktus klausimus. Susumavus raštu ir žodžiu atsakinėjant surinktus taškus paaiškėjo, kas laimėjo konkursą. Atsakymus tikrino ir vertino komisija, kurią sudarė istorijos mokytojos Anastazija Sidarienė, Onutė Vaznelienė ir Irena Nevulienė. IV–VI klasių grupėje rungėsi 20 dalyvių iš Punsco Dariaus ir Girėno, Vidugirių ir Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinių mokyklų. Pirmąją vietą laimėjo Rimas Vitkaskas (Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla), dvi antrąsias vietas

Matas Grigutis (Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla) ir Julija Krakauskaitė (Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinė mokykla), trečiąją – Sara Žilinskaitė (Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla). VII–VIII klasių grupėje buvo 30 dalyvių. Pirmąją vietą pelnė Daiva Marteckaitė (Vidugirių pagrindinė mokykla), antrąją – Veronika Dabulytė (Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinė mokykla), dvi trečiąsias vietas iškovojė Vaiva Vaicekaskaitė (Seinų lietuvių „Žiburio“ pagrindinė mokykla) ir Virginija Rėkaitė (Punsco Dariaus ir Girėno pagrindinė mokykla).

Iš LLD archyvo

Dailiojo žodžio konkurso I–IV klasių nominacijų laureatams įteiktos dovanos. Visų konkursų prizinių vietų laimėtojams buvo įteikti diplomai ir visi (pradedant V kl.) pakviesti į Lenkijos lietuvių draugijos organizuojamą ekskursiją į Trakus. Likusieji dalyviai gavo padėkos raštus ir kuklias dovanėles už dalyvavimą. Dailiojo žodžio, lietuvių kalbos ir literatūros, Lietuvos istorijos ir geografijos konkursus bei laureatų ekskursiją į Lietuvą rėmė Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerija. Dėkojame.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Nauji laikai – nauji darbai

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Neseniai minėjome Tarptautinę darbo dieną, todėl ir pakalbėkime apie darbą. Beje, ši šventė dar daug kam primena komunistinius laikus, kuomet buvo rengiamos eisenos, o jų dalyviai nešdavo propagandinius, komunistų partiją giriančius šūkius. Tačiau istorija kiek kita. Tarptautinę darbo dieną pradėta švęsti 1890 metais Čikagoje, o ne Maskvoje, ir tai buvo būdas kovoti už socialinį teisingumą, darbo sąlygų eiliniams darbininkams pagerinimą. Beje, tuo metu pradėta reikalauti, kad darbas truktų 8 valandas per dieną, kadangi anais laikais nieko nestebino keliolika valandų trunkantis darbas ir dažnai alinančios jo sąlygos. Taigi, kaip matote, su darbo trukmės mažinimu ir darbuotojų apsauga susiję procesai vyksta labai lėtai. Tačiau yra ir gera žinia: atrodo, kad priartėjome prie tam tikros ribos, kai šiuos klausimus iš naujo ir vis intensyviau bus bandoma nagrinėti.

Aš dar atsimenu, kai Lenkijoje buvo įvesta 5 dienų per savaitę darbo tvarka. Tas procesas prasidėjo kokiais 1975 metais. Palaiapsniui laisvų šeštadienių skaičius per metus daugėjo. Iš pradžių nuogaštauta, kad sumažėjus savaitės darbo dienų skaičiui nepavyks įgyvendinti komunistų partijos centro komiteto numatytų penkmečio planų. Tačiau prie gerų valdžios sprendimų žmonės greit priprato ir pakeisti tvarkos, t. y. prailginti darbo laiko, jau niekas nedrįso. Taip pat greit paaiškėjo, kad sutrumpintas darbo laikas nesumažino našumo. Laimingesni ir ilgiau pailsėję darbuotojai dirbo geriau nei anksčiau.

Ar norėtumėte grįžti į ankstesnę epochą ir nepadidinus atlyginimo

dirbti ne 5, o 6 dienas per savaitę? Tikriausiai daugelis atsakysite, kad ne. Nors, žinoma, ir dabar yra nemažai žmonių, kurie dirba ne tik šeštadieniais, bet ir sekmadieniais, septynias dienas per savaitę. Taip pat daug tokių, kurie grįžę iš vieno darbo skuba į kitą arba dalį darbų atlieka namuose savaitgaliais, kadangi būtent taip gali geriau susikaupti nei sėdėdami, tarkime, įstaigos biure. Tikriausiai greit pasipiktins mūsų verslininkai ir ypač ūkininkai, kurių darbo laikas nereglamentuotas ir net apie kelių savaitių atostogas (per visą gyvenimą) kai kurie gali tik pasvajoti. Žinoma, darbo klausimas labai platus ir jį galėtumėm svarstyti įvairiose plotmėse. Aš taip pat kartais išgirstu pastabą, kad tiems, kas sėdi biuro patalpose, nepalyginamai lengviau nei tiems, kurie dirba statybose ar žemės ūkyje. „Tokiems tai gera dirbti, užsiriša kaklaraištį, sėdi ir nieko nedaro ištisą dieną“, – sakoma. Visai būna, tačiau esu įsitikinęs, kad vienareikšmio atsakymo, kur dirbti geriau, nėra. Tai priklauso nuo daugybės aplinkybių. Kai pritrūksta kontrargumentų, pasiūlau taip pat užsirišti kaklaraištį ir ištisas dienas daryti tai, ką nurodo viršininkas. Esu tikras, kad kai kuriais atvejais nei tas kaklaraištis bus mielas, nei savo gyvenimu būsite patenkinti. Kuris verslininkas ar ūkininkas, įpratęs pats sau vadovauti, norėtų nuosavame ūkyje turėti kapringą viršininką, kitaip sakant – tapti samdomu (ir nesunkiai atleidžiamu) pavaldiniu? Manau, ne visiems taip dirbti patiktų. Taigi tema diskusijoms plati. Grįžkime prie jos esmės ir eilinių darbuotojų, kurie sudaro dirbančiųjų daugumą ir kurie dėl savo

darbo specifikos galėtų dirbti ne 5, bet 4 dienas per savaitę. Tačiau dar kartą raginu neužmiršti, kad absoliučiai daugumai tų, kurie darbą baigia penktadienį, tarkime, 15.00 val., iš tikrųjų jis nesibaigia, o tik pasikeičia jo forma. Juk reikia nudirbti daugybę darbų, kurių neįmanoma atlikti pagrindinėje darbovietėje.

Laikai vėl keičiasi. Pastebėta, kad pandemijos metu daliai biurų darbuotojų nuotolinis darbas patiko. Ypač jaunesnieji, labiau gebantys naudotis įvairiais virtualiais darbo įrankiais, visai jau nebenori grįžti į savo įstaigų patalpas. Žinoma, mielai atvyksta į darbą dienai ar kelioms valandoms, nes nori susitikti ir pabendrauti su bendradarbiais. Ar tai kenkia darbo kokybei, kol kas sunku vertinti. Aišku, priklauso, kas kokį darbą dirba. Šiuo klausimu jau visame pasaulyje kyla diskusijų. Jų esmė ta, kad galbūt nėra prasmės kai kurių sričių darbuotojus „uždaryti“ 8 valandoms penkias dienas per savaitę biuro patalpose. Vis dažniau pasigirsta siūlymų absoliučiai daugumai darbuotojų sutrumpinti darbo dienų skaičių per savaitę iki 4, panašiu principu, kaip padaryta praėjusiame amžiuje.

Pandemija šiuos pokyčius dar labiau paspartino. Islandijoje, Ispanijoje, Škotijoje bei nuo 2022 m. sausio mėn. Didžiojoje Britanijoje pradėta reglamentuoti 4 dienų darbo savaitę. Tokius bandymus jau anksčiau pradėjo vykdyti didžiosios korporacijos. Atrodo, kad tokie sprendimai pasiteisins. Kiek šis procesas užtruks? Prognozuojama, kad pokyčiai reglamentuojant darbo laiką įvairiose šalyse gali užtrukti ir 20 metų, tačiau visi sutinka, jog pasirinkta kryptis jau

Darbo šventė

nepasikeis. Pokyčiai yra neišvengiami dėl kelių priežasčių. Visų pirma į darbo rinką ateina robotai ir jų tik daugės. Taip pat vis labiau naudojamas dirbtinis intelektas. Jau ir mes pastebėjome, kad telefonu kalbėdamiesi su fotovoltinius įrenginius siūlančiais specialistais ar specialistėmis dažnai kalbamės su dirbtiniu intelektu, o ne gyvu žmogumi. Dar viena priežastis, kodėl bus trumpinamas darbo laikas, yra politinė. Juk tie politikai, kurie siūlys šiuos sprendimus, puikiai žino, kad susilauks didesnio rinkėjų palaikymo.

Jau buvau apie tai rašęs, bet dar pakartosiu. Jeigu po kurio laiko eilinius

darbuotojus pakeis išmanieji įrenginiai, tai visai nereiškia, kad jie, netekę darbo, praras pragyvenimo šaltinius. Vienaip ar kitaip vyriausybės turės spręsti šią problemą ir jais pasirūpinti. Jie vis vien bus besikeičiančio ekonomikos modelio dalis. Gaudami pinigų pragyvenimui ir turėdami dar daugiau laisvo laiko, tenkins savo kasdienes poreikius ir... skatins ekonomikos augimą. Juk prieš keletis metų stebėjome Lenkijoje pradėtą eksperimentą, vadinamą „500+“. Daug kas abejojo, ar šalis bus finansiškai pajėgi tokioms išmokoms, tačiau po kurio laiko suprato, kad ši programa, galima sakyti, neturi

jokios neigiamos įtakos šalies finansams, kadangi žmonėms išmokėti pinigai labai greit sugrįžta į rinką kitu pavidalu. Trumpai sakant, už šiuos pinigus perkamos įvairios gėrybės arba paslaugos, jie niekur nedingsta, tik dar labiau skatina ekonomikos augimą. Taigi, matyt, esminė problema bus ne darbo laiko trukmė, bet tai, kaip teisingai paskirstyti žmonių darbu sukurtą turtą.

Atrodo, kad darbo trukmės pokyčiai žymiai sparčiau atkeliaus į Lietuvą negu į Lenkiją. Tam yra nemažai objektyvių priežasčių. Lenkijos ūkio struktūra žymiai skiriasi nuo Lietuvos ekonomikos struktūros, ir tas skirtumas laikui bėgant tik didės. Lenkijos ūkis remiasi gamyba, statybų pramone, logistika ir šiuo metu tik 20 proc. dirbančiųjų dirba srityse, kurios nereikalauja griežtai reglamentuoto darbo dienų ar valandų skaičiaus. Lietuvoje padėtis kita. Kadangi istoriškai nebuvo išvystyta vadinamoji sunkioji pramonė, o gamtiniai išteklių nėra tokie dideli, kad būtų plečiama jų gavyba, natūralu, jog nebelieka kitos išeities, kaip spartinti žiniomis ir inovacijomis grįstą ekonomiką. Jeigu tuo keliu pavyks eiti, natūralu, kad vis didesnę vaidmenį vaidins ne darbo trukmė, o dirbant sukurta pridėtinė vertė.

LR žemės ūkio ministras lankėsi Punsco krašte

„AUŠROS“ INF.

Gegužės 27 d. Punsco valsčiuje lankėsi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras Kęstutis Navickas ir šios ministerijos kancleris Valdas Aleknavičius. Vizito tikslas – pasikalbėti, pasižiūrėti, kaip sekasi ūkiams, kokia jų struktūra, kaip dirbama. Svečių teigimu, Punsco krašto smulkūs ūkiai gali būti pavyzdys Lietuvos ūkininkams. Mat Lietuvoje linkstama į industrinį žemės ūkį, čia vyrauja stambūs ūkiai (daugiau kaip 500 ha).

Atvykę svečiai susitiko su Punsco valsčiaus valdžia bei ūkininkais svetingoje Teresės ir Dariaus Radzevičių sodyboje Pristavonių kaime. Čia aptarė bendrą žemės ūkio politiką savo šalyje.

Jis žuvo už Lietuvos laisvę

Minint Jono Šupšinsko 100-ąsias žūties metines

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Šiomet gegužės 9 d. sukako 100 metų, kai nuo lenkų kareivio paleistos kulkos žuvo Vaitakiemio kaimo gyventojas Jonas Šupšinskas. Vaitakiemio žmonės kartu su visa Lietuva labai aktyviai dalyvavo visuose veiksmuose kovojant už Tėvynės laisvės ir nepriklausomybės įtvirtinimą. Daugiausia pastangų yra dėjęs Kazimieras Mielkus. Kiti ėjo savanoriais į Lietuvos kariuomenę, reiškėsi Šaulių sąjungos veikloje. Kazimiero Mielkaus pakalbintas į šaulių gretas stojo ir jaunas ūkininkas, ką tik sukūręs šeimą ir sulaukęs pirmagimės dukros, Jonas Šupšinskas. Šios organizacijos veikla buvo labai reikalinga, nes 1919 m. rugsėjo 8 d. lenkams okupavus Punsco ir Seinų kraštą, prasidėjo jo niokojimas ir lenkų savivaliavimas. Apie šį laikotarpį daug duomenų yra surinkęs Mykolas Biržiška. Savo knygoje jis pateikia daugybę faktų. Štai keletas iš jų: „1920 m. liepos mėn. 9 d. Punsco apylinkėje (Suvalkų aps.) lenkai suėmė tuos tėvus, kurių sūnūs stojo į Lietuvos kariuomenę, ir sumušę nuvarė į Suvalkus ir Augustavą. 1920 m. lapkričio 20 d. Punske (Suvalkų aps.) lenkai suėmė ir sušaudė Joną Murauską. 1920 m. lapkričio 28 d. Vaitakiemy (Suvalkų aps., Punsco valsč.) lenkai apiplėšė Staskevičienę. 1920 m. lapkričio 30 d. Trakiškiuose (Suvalkų aps., Punsco valsč.) lenkai suėmė ir išvežė į Kalėtninkus Augustą Cibulską, 60 metų senį.“ Norint bent dalinai apsisaugoti nuo savivaliautojų, buvo kuriami šaulių būriai. Į jų gretas labai aktyviai įsijungė Vaitakiemio kaimas.

Kaip buvo kuriama šaulių organizacija, savo prisiminimuose rašo K. Mielkus: „Į Punsco ir Seinų kraštą iš Kauno atvyko šaulių organizatoriai. Aš pasikviečiau juos į savo namus, buvo sušauktas didelis susirinkimas ir pradėti organizuoti šaulių būriai. Aš aktyviai prisidėjau prie to darbo ir pats stojau į šaulių organizaciją.“ Kiek Vaitakiemio kaimo gyventojų priklausė šaulių organizacijai, tikslų duomenų nėra, bet reikia manyti, kad jų buvo nemažai. Jeigu aktyviai veikė Kazimieras Mielkus, ragindamas žmones stoti į Šaulių sąjungą, tai jis neaplenkė ir savo kaimo vyrų. Organizuojant šaulių būrius į pagalbą Mielkui atėjo ir Dominykas Kuosa iš Vaitakiemio. Kadangi kariuomenėje įgijo kapralo laipsnį bei gerai skaitė ir rašė, tai kartu su Mielkumi jis ne tik Vaitakiemio, bet ir kitų kaimų jaunimą pradėjo agituoti stoti į minėtus būrius. Šaulių gretas papildė Trakiškių, Valinčių, Kampuočių, Vaitakiemio jaunuoliai.

Apie šaulių veiklą ir jų susidūrimus su lenkų kariuomene (dažniausiai KOP) išlikę įvairių prisiminimų. Sykį visą būrį šaulių ties Valinčių kaimo Vazneliais apsupo lenkai. Įvyko susirėmimas. Šaulių būriai daugiausia laikėsi pasieny, saugojo sieną ir žmones nuo siautėjančių lenkų kareivių, kad ir Pelelių dvarely buvusios Šaikausko gaujos. Lenkai užpuolė, skriaudė ir plėšė pasienio lietuvius. Sykį trys Šaikausko gaujos vyrai atėjo į Vaitakiemį. Šauliai juos apsupo. Vieną sužeidė, kitas pabėgo, o trečią paėmė į nelaisvę ir pristatė į Lietuvą. Už savo veiklą šauliai buvo lenkų

valdžios persekiojami, sodinami į kalėjimą, baudžiami. Apie jų veiklos reikšmę rašo pats Mielkus, pristatydamas padėtį lenkams užgrobus kraštą ir Lozanos sutartimi nustačius neutraliąją zoną. Toje zonoje atsidūrė ir Vaitakiemis. Į ją neturėjo teisės nei lenkai, nei lietuviai, bet lenkų vyriausybė to nepaisė: leido į zoną lenkų policiją, rinko mokesčius, gaudė vyrus į kariuomenę. Lietuviai neturėjo noro stoti į lenkų kariuomenę ir įvairiais būdais išsisukinėjo, slapstėsi. Tačiau ne visiems pavykdavo jos išvengti.

Į lenkų kariuomenę nenorėjo stoti ir Vaitakiemio kaimo gyventojas Jonas Šupšinskas. Jis slapstėsi ir aktyviai veikė Šaulių sąjungoje. Deja, nepavyko išsislapstyti. Turėjo ūkį, kuriame reikėjo dirbti, kad išlaikytų šeimą. Jonas Šupšinskas žuvo per patį pavasario gražumą, dirbdamas savo žemę. Palaidotas Marijampolės kapinėse. Antkapyje užrašyta, kad „Jonas Šupšinskas 23 m. nukautas lenkų pasienio policijos 1922.05.09“.

Jonas gimė 1901 m. Vaitakiemyje. Jo tėvai – Jonas Šupšinskas ir Rožė Batvinskaitė-Bajoraitienė. Jonas buvo vedęs Agotą Babkauskaitę iš Vaitakiemio. Šeimą sukūrė būdamas dar visai jaunas, nes jau 1919-aisiais, turėdamas tik 18 metų, susilaukė dukros Magdalenos. Kaip jau buvo minėta, Jonas Šupšinskas nenorėjo stoti į lenkų kariuomenę. Besislapstant kurį laiką jam pavyko išvengti policijos pinklių. 1922 m. gegužės 8 d. Jonui akėjant laukus netikėtai pasirodė lenkų policininkai. Juos pamatęs mėgino bėgti, bet buvo pašautas. Turbūt kulka buvo

Jonas Šupšinskas ir krikšto tėvas Antanas Šupšinskas

užnuodyta, kad policininkai jo nepaėmė, nors dar buvęs gyvas. Artimųjų Jonas prašė, kad vežtų jį į Lietuvą ligoninėn, nes manė, kad lenkai čia numarinsią. Nutarta vežti į artimiausią ligoninę Marijampolėje. Kelias tolimas, o kelionė vežimu ilga. Matyt, kulka buvo pataikiusi į aortą, nes sužeistas labai kraujavo. Deja, nepavyko jo išgelbėti. Mirė dar nepasiekus ligoninės. Palaidotas Lietuvos žemėje, už kurią atidavė savo gyvybę, palikęs jauną žmoną ir mažytę dukrą.

Jonas Šupšinskas pradėtas persekioti turbūt ir dėl įvykio Trakiškėse. Mat vyriškis atsitiktinai pamatė, kaip lenkų policininkai iš J. Ivoškos atėmė pinigus ir jį patį nušovė. Žmogžudžiams liudininkų nereikėjo, todėl labai greitai su Jonu susidorojo. Apie

rai Šupšinską sugavo, tardė ir mušė. Kopistų apranga buvo vienoda, kurie užmušė Ivošką ir kurie jį tardė – nežinia. Tardytojai norėjo Šupšinską kažkur tai išsivesti. Jis paprašė palaukti, pakol apsirengs. Nesirengė, tiksliai su kojineimis iššoko pro langą ir bėgo. Kareiviai į jį šovė ir pataikė. Pašautą paliko. Artimieji vežė gydyti į Lietuvą. Kelyje mirė.“

Jono Šupšinsko netektį skaudžiai išgyveno artimieji, ypač žmona Agota ir mažytė dukrelė Magdutė. Ūkiui reikėjo vyriškos rankos, todėl kurį laiką panašlavusi Agota ištekėjo antrą kartą ir išėjo pas vyrą į Šimelevičių ūkį Trakiškėse. Dukrelė pasiliko pas senelius Vaitakiemyje. Seneliai, kiek galėjo ir pajėgė, globojo savo anūkė. Magdutė prisimena savo senelį kaip

ši įvykį panašiai pasakoja ir A. Jurkiūnas iš Vaitakiemio (detalės skiriasi, bet po netoli šimto metų sunku tiksliai atsekti tikrąją įvykių eigą): „Gyveno skurdžiai Ivoškai. Turėjo karvę be pieno. Neturėjo kuo maitinti vaikų. Bergždžią karvę pardavė ir ketino nusipirkti su pienu. Karvės nenusipirko, gautus pinigus už parduotą karvę KOP-o kareiviai pastojė ir paėmė. Ivošką nušovė. Tą įvykį pamatė Šupšinskas (turbūt Antano Šupšinsko brolis), nes tai vyko netoliese Trakiškių stoties, o jis tuo metu ten jojo. Žanda-

gerą dainininką ir giesmininką. Be jo neapsieidavo nė vienos šermenys. Kadaisė buvo tradicija, kad dieną giedodavo vyresnieji (Vaitakiemyje – tik vyrai), o vakare jaunesnieji. Senelis namuose mėgo giedoti valandas ir kitas giesmes. Gerą balsą paveldėjo ir anūkė Magdutė, ir jos vaikai.

Kodėl reikėjo Šaulių sąjungos Punsko ir Seinų krašte? Kodėl jauni vyrai nenorėjo stoti į lenkų kariuomenę? Reikėtų dar kartą grįžti prie tų baisių įvykių šiame krašte prieš šimtą metų, ypač dėl lenkų savivaliavimo netgi neutraliojoje zonoje. M. Biržiška pateikia tokią informaciją: „1921 m. balandžio mėn. 6–10 d. apie Punską (Suvalkų aps.) lenkai puolė demarklinijos kaimus, susiremdami su šauliais. 1921 m. balandžio mėn. 10–18 d. lenkų okupuotuose Lietuvos pietuose, Smalėnuose, Peleliuose, Bubeliuose, Dievotišky, Seinuose, Suvalkuose lenkai gaudė, mušė ir plakė lietuvių vaikus. 1921 m. gruodžio mėn. 18 d. ir vėliau Punsko srities (Seinų krašte) neutralinėje juostoje lenkų kareiviai ėmė gaudyti jaunus vyrus, susirinkusius šventadienį į bažnyčią, varyti juos į Suvalkus ir rašyti savanoriais į lenkų kariuomenę. 1922 m. rugpjūčio mėn. 13 d. ir vėliau – Punsko apylinkė (Suvalkų-Seinų aps.) neutralinėje juostoj lenkai gaudė vyrus ir vežė į Suvalkus į savo kariuomenę.“ Apie tokius lenkų veiksmus neutraliojoje zonoje rašo ir Kazimieras Mielkus: „Suvalkų ir Seinų apskrityje neutrali zona išbuvo nuo 1920 m. iki 1923 m. kovo mėnesio. <...> Lietuviai lenkams priešinosi ir jų neklausė, kartais lietuviai net ginklą prieš lenkus pavartodavo, nes toje zonoje buvo užsilikę daug ginkluotų šaulių. Kai kartą į Trakiškių kaimą atvyko Seivų valsčiaus viršaitis (vairtas) rinkti mokesčių, tai vietos lietuviai šauliai taip „pasvilino“ jam padus šautuvais, kad jis vos išnešė kailį. O kitą pavasarį į Vaitakiemio kaimą atslinko trys lenkų policininkai

pasirinkti iš ūkininkų valgomų gėrybių: kiaušinių, sviesto, mėsos ir kas pakliuvo. Mūsų šauliai, pajutę neprašytus „svečius“, sumanė juos pamokyti. Apsiginklavę šautuvais vyrai pradėjo juos sekti iš paskos. Kai lenkų policininkai nuėjo į kaimo galą, kuris arčiau Lietuvos sienos, pas ūkininką Adukaucką šauliai pradėjo tuos policininkus apšaudyti. Iš pradžių lenkai atsišaudė, bet pajutę, kad bus blogai, vienas šoko bėgti, o du pasislėpė ant trobos aukšto. Bėgantį lenką šaulys vijosi, bet tas atsišaudė ir paspruko. O likusieji du, šauliams priėjus arčiau trobos, metė šautuvus ir pasidavė.“

Siekiant bent iš dalies apsaugoti gyventojus, įkurtas Vilniaus lietuvių komitetas. Jis veikė 1919–1935 m. Vėliau pavadintas Laikinoju Vilniaus lietuvių komitetu (1935–1939 m.). Jis atstovavo Vilniaus krašto lietuviams ir jų organizacijoms kaip politinis centras. Laikinojo komiteto darbuose dalyvavo ir Kazimieras Mielkus. Savo knygoje jis rašo: „1923 m. kovo mėnesį, galutinai panaikinus neutralią zoną, pietų Lietuvos kraštas liko lenkų užgrobtas. Tačiau to krašto lietuviai nenustojo vilties kada nors išsivaduoti iš lenkų okupacijos ir prisijungti prie Lietuvos.“ Lenkų

valdžia nesiliovė terorizavusi Vilniaus ir Suvalkų krašto lietuvių. Prasižėjo masiniai suėmimai, lietuviškų mokyklų uždarymas. Uždaryta Lietuvių mokytojų seminarija Vilniuje, lietuviškos gimnazijos Vilniuje ir Švenčionyse. Suvalkų krašte suimta apie 100 žmonių.

Labiau susipratę lietuviai, ypač kai kurie kunigai, susirūpino, kad tautiečiai nebūtų lenkinami ir skriaudžiami švietimo ir religijos srityse. Apie tai pasakoja ir K. Mielkus: „Tais reikalais rūpintis susidarė būrelis lietuvių aktyvistų: keli kunigai ir aš.

Vilniuje jau veikė įsteigtas Laikinis lietuvių komitetas – aukščiausiaji lietuvių instancija, kuri rūpinosi visais Vilniaus krašto lietuvių kultūriniais reikalais. Reikėjo ir Suvalkų krašto lietuviams užmegzti ryšius su Vilniaus lietuvių komitetu. Į tą komitetą įgaliotą atstovu nuo Suvalkų krašto minėtas lietuvių aktyvistų būrelis paskyrė mane. Nuo to laiko, t. y. nuo 1923 m. pavasario, mano visuomeninis veikimas vėl suaktyvėjo. Aš buvau priimtas nariu į Vilniaus laikinąjį lietuvių komitetą ir karts nuo karto dalyvavau komiteto posėdžiuose.“

Jonui Šupšinskui atminti pastatytas kuklus antkapis Marijampolės kapinėse. Atgavus Lietuvai nepriklausomybę ir atsiradus galimybei laisvai peržengti Lietuvos ir Lenkijos sieną, J. Šupšinsko kapą lanko jo anūkai su šeimomis – dukros Magdalenos, kuri ištekėjo už Jonušonio iš Kampučių, vaikai ir anūkai.

Praėjo 100 metų. Sulaukėme geresnių laikų. Turime būti dėkingi visiems, kurie kovojo ir paaukojo gyvybę už laisvę, už mūsų šviesesnę ateitį. Šiandien, atėjus vėl neramiems laikams, turėtume būti budrūs ir atidžiau pažvelgti į praeitį. Išmokta istorijos pamoka neturėtų likti užmaršty.

Geroji Mama

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Tavo motiniška širdis ir auksinės rankos visą gyvenimą buvo dalinamos artimiesiems. Gal todėl ne laiku ir tos raukšlės, ir ta sidabrinė gija, bet jos tik puošė Tavo veidą. Turėjai daug kantrybės saugodama šventąją namų ugnį, dalydama išmintį ir gyvenimo patirtį.

Motinos, Mamos, Mamytės... Jos sveikinamos patį gražiausią, kvapniausią, spalvingiausią, skambiausią gegužės mėnesį. Viena tokių mylimų mamų buvo 2022 m. vasario 2 d. Anapilin iškeliavusi Anelė Čėsnienė iš nuo Punsko miestelio gana nutolusio Eglinės kaimo. Buvusi ūkininkė, puiki šeimininkė, labai reikalinga pagalbininkė anais laikais, kai trūko maisto parduotuvėse. Puikiai ruošė maistą, paprašyta ėjo gaminti šermenims, vestuvėms. Niekam neatšakė. Ne vien savo kaimo žmonėms gamindavo, ėjo ir į kitus. Parsiveždavo ją ne vienas šeimininkas, kad jo namuose paruoštų maisto kokioms iškilmėms arba netikėtoms laidotuvėms.

Gražioje vietoje Eglinės kaime – palei Eglinės piliakalnį kažkada nusipirko Anelės vyro Jono senelis ūkelį. Pasistatė geresnius namelius, ūkininkavo, augino gyvulius, paukščius. Savo maisto šeimai užteko, ant stalo garuodavo ruginė duona. Anelės vyras Jonas Čėсна – auksarankis meistras, kaip sakyta. Sugebėjo nudurbti ne vien ūkio darbus, bet ir pastatyti namą, padargus sutaisyti. Jis mirė 2006 m., būdamas 71-erių. Anelė nugyveno 88 metus.

Janina Sendienė apie mamą pasakoja:

– Kaip gera tiems, kurie dar turi mamas. Gali pasimatyti, pabūti kartu, paglostyti jų visada geras rankas. Kaip gera tiems, kurie gali regėti savo atspindį mamų akyse, gali džiaugtis motinų palaiminimu...

Mūsų mama Anelė Marija Tumelytė gimė Jono ir Ievos (Maksimavičiūtės) Tumelių šeimoje Punsko kaime. Augo su sese Jule, broliais Romu ir Jonu. Vyriausiasis mirė mažiukas. Su seneliu Juozu (močiutė Alena, kilusi iš Sandų, buvo mirusi) išvyko 1941 m. į Lietuvą. Sintautuose apgyvendinti, o paskui Kaniukų kaime palei Alytų. Vyko kartu su giminaičiais Vaičiuliais, mamos Ievos brolio Adomo Maksimavičiaus šeima, jos broliu Juozu, tėtės Jono sese Katre Tumelyte ir jos vyru Antanu Valukoniu, kurie po karo pasiliko gyventi Lietuvoje. Pas dukrą Katrę liko ir jos tėtė Juozas Tumelis. Grįžo į Punską tik vėliau, nujausdamas savą mirtį. Palaidotas 1959 m. Punsko kapinėse, tėvų kape. Jo tėvas Andriejus (Anelės senelis) kadaise labai rėmė bažnyčią. Tad klebonas skyrė jam garbingą vietą šalia koplyčios amžinajam poilsiui. Ir daug metų per Visus šventuosius vardydavo Tumelį kaip bažnyčios rėmėją, gerą tarybos veikėją ir pagalbininką. Pasakota: jei parduodavo gyvulį, pirmiausia bažnyčiai aukojo, nes labai tikėjo Dievu ir pasitikėjo klebonu.

Ypač mūsų mama Anelė su Lietuvoje likusiais artimaisiais palaikė ryšius, susirašinėjo, aplankė vieni kitus, kai buvo laisviau.

Tumelių vaikai, būdami Sintautuose, lankė mokyklą. Ypač mano mama labai gerai mokėsi ir taisyklingos lietuvių kalbos išmoko visam

laikui. Grįžę namo, į Punsko kaimą, dar mokėsi Punske prie mokytojo Lisakausko.

Sugrįžę po Antrojo karo frontui traukiantis namo, rado neprašytus svečius. Šie ilgai neįleido jų į gimtuosius namus Punsko kaime, tad apsigyveno Anelės mamos Ievos Maksimavičiūtės tėviškėje Vaičiuliškių kaime. Kažkada Ievos tėvas Adomas Maksimavičius buvo nuvykęs į Ameriką, kur uždirbo pinigų. Grįžęs čia nusipirko ūkį ir atsikėlė gyventi iš Burokų kaimo. Pasakota, kad mažiukę Ievą iš Burokų į nusipirktą ūkį Vaičiuliškėse vežėsi paguldytą kuparėlyje.

Pokariu apsigyveno šioje sodyboje abi šeimos. Pulkas vaikų prasimanydavo nebūtų dalykų. Jų vikrumas ir smalsumas imdavo viršų. Kai vienas rado granatų, kitas panorą jas išmėginti. Sumetė palei kluonėlį ir užkūrė. Granatoms sprogu užsidegė šiaudais dengtas molinis tvartas, paskui kluonas, troba. Buvo priversti visi grįžti į atgautą tumeliškę palei Punsko miestelį. Čia gyvendami ilgus metus dirbo kartu abiejuose ūkiuose, kol atstatė ir maksimavičiškę. Ją paveldėjo Ieva, o čia apsigyveno jos brolis Juozas su žmona Ona. Jų mažas sūnelis susirgo plaučių uždegimu ir mirė. Daugiau vaikų neturėjo. Ilgainiui šį 25 ha ūkį 10 metų perėmė Trumpalio kolūkis. Deja, ūkis jau niekad neatgautas. Anelės brolis Romas arkliais kasmet suardavo žemę, sėjo grūdus. Kai jos dėdės Juozo Maksimavičiaus jėgos ėmė mažėti, Romas su šeima dažnai talkose padėdavo apdirbti žemę, atlikti rugiapjūtės, bulviakasio, kūlimo darbus.

Anelė Čėsniėnė (dešinėje) su sese Julija

visada galėjau pasidalinti ir džiaugsmu, ir liūdesiu.

Ne viena mama skaudžiai, su neapsakomu sielvartu išgyvena savo vaiko mirtį. Anelė išgyveno žento mirtį. Mano vyras Čėsnius jaunas žuvo, liko maži vaikai. Kai žūsta jaunas tėvas – didžiausias skausmas ir praradimas. Padėjo, kiek galėjo, ir mamos brolis Romas. Ir uošvė man –

kaip antroji mama.

Anelės senelis Andriejus Tumelis Punskan atsikėlė iš Senųjų Alksnėnų. Atėjo į žentus pas Belablackus, į vadinamuosius daržus palei Punsko ežerą. Paskui gavo 24 ha žemės Punsko kaime ir kaip visi išėjo į kolonijas. Punske daržus perėmė jo anūkas Antanas Tumelis. Jis dalį žemės perdavė kitiems (kur, tarp kitko, stovi „Rūta“).

Jono ir Anelės Čėsnių užaugo du sūnūs Petras ir Jonas bei aš – vyriausioji dukra Janina. Viena dukra mirė mažytė. Mama ir tėtė visada nuoširdžiausiai dėkojo Dievui. Sekmadieniais vis su tėte susėdam į arkliais pakinkytą vežimą ir vykstam vieškeliu pro močiutės (matydamom toliau ir mamos) tėviškę į Punsko bažnyčią, gana nutolusią nuo mūsų Eglinės.

Mama džiaugėsi mūsų laime kartu su mumis – kad visi sukūrėm šeimas, laimingai išauginom vaikus. Kad sulaukė pulko anūkų ir proanūkių. Padėjo anūkus auginti. Su ja

Gera turėti mamą arti. Ji viskuo padėjo, visada buvo šilumos ir meilės davėja, skleidėja. Mama visuomet išklausys, tik atsiverkime. Mylėkime ir pasitikėkime mama. Ji visada ras protingą išeitį ir paguos.

Ačiū Tau, Mamyte, už meilę, šilumą, rūpinimąsi, pagalbą. Ačiū už visas stebuklingas vaikystės dienas. Ačiū už bemieges naktis, šiltas ir rūpestingas Tavo rankas. Atleisk už ašaras, nerimą, liūdesį. Už savo gyvenimus, Mama, dėkojam Tau.

Mama dabar aplanko sapnuose. Liūdna, kad jau iškeliavo į amžinybę. Bet kai jauti, jog stebi, prisimeni patarimus, norisi gyventi ir dirbti taip, kad jai patiktų...

Anelė Tumelytė-Čėsniėnė pasakojusi: „Žydiškai tai mokėj tį dziedulis Juozas. Tai jisai žydiškai mokėjo, ba jis išaugo su tais žydziukais. Gerai jiems parduodavo sėmenis, kiaulių šarus, arklių karcus, nebuvo apgautas.

Mūs medziniai namai: stuba, 1928 metais naujai pastacyta, svirnas gražus, naujų lantų lubos sudėta ir padlagė, tvartas, ilgas kluonas su dzviem peludėm – visi namai iš rųstų, dengci skiedrom. Už kluono buvo pašūrė molinėm sienom su skiedrų stogu. Maniežų prie spragilo sukė arkliais ir kūlė. Tėvas Jonas labai škadavoj palikc namų, tai jį uždare kalėjiman Suvalkuose, kad nevažau in Lietuvų kap kici, alia kap pasrašė, kad jau važuos, tai išlaido.

Kap važavom pro Vaičuliškį, tėvas šitan ežeri palei Degucus pakavoj savo vežimėlį ir bričkutį. Misno: vis ciek kadu nor, kap grįš namo, tai ištrauks iš vandenio ir važinės. Pakeliui Vaičuliškės kaimi prisijungė mamos brolis Adomas Maksimavičius su šaimynu. Jiej irgi buvo sykiu nukreipci in Lietuvų.

1941 metais Lietuvoj nukreipė in Sintautus, nurodė apsistoc vokiečo, katro pavardė Dūvė, vietoj Sintautuose. Vokiečo buvo paliktų avių, tėvai prasimanė da ir augino kiaulių, žąsukų laikė. Kap grįžo vokietis Dūvė, tai iškėlė prie Alytaus in Kaniukų kaimų. Tį buvo daug avilių su bitėm.

Grįžį iš Lietuvos išbuvom kiek Vaičuliškėj, mamos Ievos tėviškėj, ba mūs namuose, tumeliškėj, Punsko kaimi, suskaičavom – net 48 žmonės acikelį nuog Maidono, kap katriej ankscau gyveno Vaičuliškėj, Maksimavičių sodyboj, namuose. Kap sudegė maksimavičiškė, tai apsigyvenom savam svirni. Mama pasiskundė Punski valdzai, tai juos išvarė ir jiej arkliais išvyko atgal in savus namus Maidoni.

O kap grįžo frontas, tai mus evakuavo vė in Lietuvų ir iškėlė in Būdvietį, pas mūs tėtės gimines Aleknavičus gyvenom Būdvietin. O jau kap antrusyk grįžom in savus namus, jau buvo žiema, atsargų jokių, badus. Vargom, kol prasgyvenom.

Lietuvoj, Sintautuose, mokinomės. Aš labai norėjau kraučauc,

pasmokinau kiek šito amato. Punkski mokytojavo Lisakauskas. Jis mokino lenkiškai ir barė, kad aš penkias klases baigus, o nemokėjau lenkiškai. Jo žmona Lisakauskienė lietuvių kalbos mokino.

Kur Punsko prieglauda, tai gyveno panos Varaškiūtės. Jos ankscau turėj žamės. Kap pavedė savo žamį klebonu Ramanausku, tadu jis jas inlaido in špitolį, ką palei bažnyčų. O klebonijos kiemi da seniau buvo nemažai medzinių namų: klebonija, kluonas, tvartas, svirnas. Klebonas laikė arklius, kiaules, karvį. Palei sanų klebonijų ir dabar yra šulnys. Žinia, vasarų karšta, noris gerc. Tai su broliu Romu ir sasari Juli ėjom in tas talkas ir sukėm velenu, prisitraukiam viedri, prisamam vandenio ir geram. Už to šulnio augo visas rėdas, cielas pakraščys vengierkių slyvų. Kap kunigas sušaukia talkų – kūlėm jo javus, tai gaudavom slyvų vengierkių. Mažai kur tokių augo. Javų turėj kunigas daug sėjis. Klebono žamė buvo

keliose vietose. Mus ėmė ravėc usnių, tai pamenu, kad palei Venslauskus Kreivėnuose usnis iš rugių ravėjom. Trakiškėn palei gelažinkelį turėj kunigas žamės, augino javų, paskui pardavė tų žamį.

An sanų Punsko kapinių mūs tetukės pakavotos, tai kasėm samanas ir apdėdzinėjom jom kapų.

Mūs tėtulis (dziedulis) Juozas liko pas dukrų Katrij ir jos vyrų Antanų Valukonius Šunskuose. O kap grįžo jis jau iš Lietuvos 1957 metais, tai po dvejų metų mirė. Jau pakavotas naujose kapinėse. O rūkyc tai mylėj. Su sūnum, mūs tėveliu, kap susės palei stubų an uslano, susisuka laikraščo skiautelėn ir rūko. Nedaug tabokos sėta už pašūrės, už rugių lauko, alia kap kadu tai cik kambliaus rasdavo, ba ne pacys, o kici nuskabė ne sykj. Paskui kitais metais kiton jau vieton tabokos sodzinos, alia kam rūpėj, tai ir tynajus apėj, ir cik kambliaus paliko an plyno lauko. Rūkė labai, net kambliaus tabokos sutrupina ir surūko.

O nuskabytus lapus reikėj an virvukių sunerc, pakabyc, kad nudzūtų.

Punsko daktaris Romanas atėj in Punsų kur nuog Varšuvos. Ir vaiscinykas, ir sykiu daktaris. Pas jį visi ėj. Buvo ir seselė, prie gimdzymo padėj. Vaistinėj priiminėj visus ir visokius lagonius. Kam kų skaudėj, apžūrėj, apklausė, patarė ir paskyrė vaistų, kam lūžo – sustatė ir sugipsau. Mūs tėtė Jonas Tumelis buvo saltyšus Punsko kaimi ir Punsko miestelio žydus apėmė. Mirė 1969 m., ba ištyrė guzų an inkstų. Gydė Balstogėj, bet buvo per vėlu...

Vaiscinykas Romanas labai mylėj mūs lietuvius, žydus ir lenkus, neskyrė, kur kokia tautybė. Jis gražai sugyveno su Sloviku Jurgiu, jam dabar tuoj bus 100 metų, abudu laikė bites, tai turėj apie kų pastarc ir šnekėcis.

Kap gegužis – mojava, biržalin – Jėzaus širdzies, spalín – ražančų kalbėjom. Tėtė sakydavo: jei nesveika, nenuveisi bažnyčon, tai pasimk ražančų ir pasimelsk namuose. Tėtė suklupdo visus maldai. Jis užvesdzinėj ir, jei cik slobniau atsakinėjam, kap rikters: „Ar norit an žirnių paklūpoc?! Nemiegokit, o kalbėkit!“ O bažnyčoj mūs tėtulis rinko apieras, kap jis sakė vis – kap zakristijonas. Klapčukas prieš jį ėj su krapšu, tai kap suranka pilnų kašukų arba jam sunku nešc ir laikyc, išturėc, tai išpila in tų maišų ir toliau ranka aukas. Nešojos ir lazdukį. Jei pamato, kad kokia bobelė prisnaudė, stukterna – bakšc tuom lazduki ir sako: „Nemiegok.“

Seniau Punsko miestelin perdėm daugumoj žydai gyveno. Kap užėj vokiečiai, pas mūs mamų žydai prašėsi, kad priimtų paklodus, alia ji nesuciko. Kap grįžom iš Lietuvos, jau mažai buvo likį žydų. Kur vėliau Krivickai apsigyveno – o ca mūs kaimyno, kų palei mūs kraisų turėj žamės – žydo namas. O kiton pusėn kelio Krivickų kaiminystėj tai Staskevičiai insikėlė irgi žydo stubelėn, dabar Laimeliai laiko. Pasakota, kad kur

Iš šeimos archyvo

Jono ir Ievos Tumelių vaikai (iš kairės): Jonas, Anelė, Julė ir Romas

Kuculis apsigyveno – tai žydas sienoj slėpė pinigų ir brangenybės. Po kari parvažau jo duktė, bet bijojos ieškoc.

Sykį labai nusgandom, kap nuvejom miškan ir pamatėm nužudytus Šiškus Grudzinskus. Jis aigulys, saugojo medžus, alia žmonėm škadavo miško, rašė koras, jei kų pagavis buvo už paimtų medžių.

Aš ištekėjau in Eglinės kaimų už Jono Čėsnos. Eglinės kaimi nuog spalio mėn. 1955 metų. Su vyru Jonu Čėsna išgyvenom 50 metų. Vyras mirė 2006 m. spalio 27 d. Kap acikėliau in marcas, tai gerai sutarau su uošvais. Uošvė tai nugyveno beveik 100 metų, o jos sesuoj tai kunigo Antano Šuminsko mama. Eglinėj ca nuog mūs kiemo visai arci Eglinės piliakalnis. Matėm, kap kasinėjo tynajus tyrinėtojai. Kaimynas, ką gyveno palei tų piliakalnį, Judickas, gražai graino armoniku ir dainavo, mokėj gražų dainų ir žūrėj to piliakalnio. Vakaraus ateidavo jis pas mus kortuoc. (Giminaitė Onutė Degutytė-Buračiauskienė sakiusi, jog Eglinėje armonika grodavo Jonas Judickas, Antano sūnus. Jis gražiai sugyvenęs su Čėsna – E. P.)

Kap pastatėm naujų stubų Eglinėj, tai kas šaštadienis pas mus vakarėlius jaunimas darė. Daug nuostolių buvo, jau po vyro mirties, kap kilus vētra, viesulas nuvertė mūs kluonų ir tvartų. Baisi nelaimė... Povalio jauna karta mažu atstacis jau naujoviškiau ir drūčiau.

Visadu prenumeravom ir laukėm, kad paskaicyc „Aušrų“. Dzaugiuos visais anūkais ir proanūkais. Dzievuliu ačū. Dzaugiuos dukru Januti Budzisko kaimi, sūnum Petru, namie likusiu jauniausiu sūnum Jonu ir jo darbšču žmonu Gražinu Šarkaiti iš Klevų kaimo, mano martuki, gerai sutaram visadu. Eglinėj aštuoni gyventojai. Tai nei daug, nei mažai, o dabar visur beveik tušci namai. Gyvenam Eglinėj prieg pacu rubežo, žamės mūs visas ruožas parubežu aina. Šliabanas per tris vietas

an rubežo buvo. Mani 1968 metais laido Lietuvon pas dėdį ir tetų. Tėtės brolis Juozas Tumelis Marijampolėj. Jis da prieš Antrų karų išvyko Vilniun mokycis ir apsilio, vedė lietuvaitį. Aplankiau ir tėvo sasarį Katrutį Šunskuose. Tadu jau iš Kalvarijos ėj autobusas. Viešnagėj išbuva pas juos ir da nuvežė pas mano mamos Ievos brolių Adomų Maksimavičių Kauni.“

Knygos „Prieškarinis Punkskas“ 16 psl. autorė Alicija Sitarskienė rašo: „<...> palei Punksko bažnyčią rytinėje turgavietės pusėje XIX a. gyveno vargonininkas, pavarde Kareiva, vėliau šitame name gyveno Ramanauskai. Jų namuose buvo paštas, paštą parnešdavo iš Šipliškių į Punkską Kucmiežius. Pašte dirbo Paransevičius, o laiškus, telegramas išnešiodavo Vitas Pajaujis. Prie Ramanauskų namo gyveno laikrodininkas Lukoševičius, tai buvo dievobaimingas žmogus, jis gabeno iš Vilniaus ir platino lietuvišką spaudą kaip „Vilniaus rytoj“ 300 egz.

Toliau toje pačioje eilėje gyveno Leonavičiai. Dar aukščiau gatvės ant aukštų mūrinių pamatų stovėjo didelis Bieliauskų (juos vadinta lenkais, bet jie gražiai kalbėjo lietuviškai, Bieliauskaitės prekiavo) namas. Kitoje gatvės pusėje įsispraudęs tarp žydiškų stovėjo Kupstų namas. Iš tikrųjų Kupstai gyveno atokiau nuo gatvės mažesniame namelyje (dabar, t. y., 1993 metais – mėlynas Šumskų), o šitą namą prie kelio (dabar nugriautas, o jo vietoje statomas naujas Šumskų namas) nuomojo. Čia caro laikais buvo Seivų, Punksko, Andriejavo ir Mockavos valsčių teismas. Punksko valsčiaus teismo tarėjai – „launycai“ buvo Valinčių kaimo Senda ir Punksko kaimo Tumelis. Teisėjavo Mockavos dvaro savininkas Navinykų Svida. Po 1905 m. caro valdžiai pradėjo priešintis ir punskiečiai. Priešais bažnyčią sudegino šūsnį dokumentų, bet vėliau pasirodė, kad nelabai svarbių ir reikalingų.

Žandarai greit suprato, kad ir teisėjas buvęs sukilėlių pusėje. Nuo katorgos jam pavyko išsipirkti degtine ir jautiena, bet teisėjauti nustojo.“ Tos pačios knygos 38 psl. išspausdinta Punksko bažnytinės tarybos nuotrauka. Tarybos pirmininkas – Tumelis. Jo vardas turėtų būti Andriejus. Tai Anelės senelis. O jos tėvas Jonas Tumelis buvo Punksko kaimo seniūnas. Jis baigęs rusišką mokyklą, gražiai rašė.

Mirimų knygoje 1881 m. gegužės 6 d. rašant Punksko klebono Kazimiero Jonkaičio mirimo aktą (143 nr.) liudininkas buvo Andrius Tumelis. Tai byloja, kad tuomet jis ėjęs svarbias pareigas.

Šeimoje pasakota, kad Tumelių senelis buvo labai atsidavęs bažnyčiai. Jam bažnyčia – geriau kaip namai. Ką parduodavo (pvz., gyvulį), vis pirmiausia bėgo į kleboniją ir ten palikdavo nemažą auką klebonui. Labai rėmė, todėl kapinėse jau iš anksto jam buvo kažkurio klebono paskirta garbinga vieta. Punksko (anksčiau – Trakiškių) kapinėse prie koplyčios kapas išlikęs iki dabar ir atnaujintas. Jame palaidotas Andrius, vėliau jo 18-metis sūnus Petras ir anūkas, Andriaus sūnus Juozas su anksčiau mirusia žmona Alena, taip pat tetukė Katrutė, kuri ilgus metus buvo prikaustyta prie lovos, Juozo sūnus Jonas su žmona Ieva (Maksimavičiūte) Tumeliai bei Jono mažiuokas sūnus ir anūkėlis. Daug metų klebonai, per Visus šventuosius kapinėse laikydami pamaldas, vardydavo bažnyčios rėmėjus, ir Tumelio pavardė daug metų buvo vardijama pirma (paskutinis jo pavardę minėdavo Punksko klebonas Ignotas Dzermeika). Laikas ištrina visus gerus darbus ir aukas, bet išlieka dokumentai, žmonių atmintyje gyvi pasakojimai, perduodami vyresniosios kartos jaunesniajai.

Brangūs Mama ir Tėti,

*birželio 14-oji – tai diena, kai Jūsų bendras gyvenimo takas
pasipuošė sidabru, primindamas mums, kaip ilgai brandinate meilę
viens kitam ir džiaugiatės ja, suteikdami šypseną ir pasididžiavimą
mums, savo vaikams. Jūs – įkvėpimas, laimė mūsų širdyse.*

*Leiskite mums pasidžiaugti Jūsų švente,
25-osiomis sutuoktuvių metinėmis, su visais ir palinkėti
neišsenkančios ugnies širdyse bei nenuilstamo noro puoselėti Jūsų meilę
ir jos vaisius kuo ilgiausiai!*

Be galo laimingos

Dukros Daiva, Jolanta, Viktorija, Aneta

*Te niekas niekada nediršta
Įskaudinti geros širdies.
Tegul žiedai vaisius nokina
Tik didelius ir tik sveikus,
Tegul palaimina ir gina*

*Tarve globojantis dangus.
Gimtadienis lai neša pilną
Kraitelę laimės ir skalsos,
O širdį didelę ir kilnią
Tavasis angelas globos.*

Birželio 6 d. **Sigitui Krakauskui**,
gyvenančiam Balstogėje, sukako 80 metų.
Sveikiname ir linkime toliau būti jaunatviškam,
džiaugsmo ir sveikatos.

Sesė Genutė, brolis Juozas ir krikšto dukra Gražina su šeima

Įmonė EMISKAR
Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punkskas

Kokybiškai ir greitai montuojame
oro kondicionierius bei šilumos siurblius.
Parenkame reikiamą kondicionierių/šilumos siurblių
bei užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@op.pl

SKAUDŽIAM LŪKESTY

Mariupolis laukia liūdno dienos,
Kai su stygium įjunkis dorotis
Ir jau – skausmui Ukrainos visos –
Nebus kam gynybai aukotis...

Juk lig šiol iš dalies užimtos
Suspėta daug žmonių išvežti...
Pasilikę artimieji vaitos,
Kad viltis tartum žvakė gėsta...

Tik belieka tikėtis dar vis,
Jog stebuklas įvykti gali:
Apsupty kentus per dienas, naktis,
Dangus nepamirš geravalių.

A. Žiūrys

Lietuvos žiniasklaida

2022 05 26–06 08

Prieš keliolika dienų sukako treji metai, kai Gitanas Nausėda išrinktas Prezidentu. Ta proga šalies žiniasklaidoje vertinta šalies vadovo veikla, svarstyta, kaip jam galėtų susiklostyti kiti rinkimai.

Maždaug tuo pačiu metu paskelbti „Lietuvos ryto“ dienraščio užsakyto atliktos visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ apklausos rezultatai, kurie parodė, kad piliečiai bent dabar, likus dvejiems metams iki kadencijos pabaigos, Prezidentą vertina labai gerai. Jį teigiamai vertino 60,3 proc. gyventojų, t. y. nuo praėjusios apklausos populiarumas išaugo beveik 9 proc. Antroje ir trečioje vietose likusi opozicinės Lietuvos socialdemokratų partijos vadovė Vilija Blinkevičiūtė ir krašto apsaugos ministras Arvydas Anušauskas atsiliko daug: atitinkamai 15 ir 17 proc. Nuo praėjusios apklausos 4 proc. ūgtelėjo ir Prezidentūros autoritetas. Šiuo metu ja pasitiki 40,9 proc. žmonių. Taigi rezultatai G. Nausėda turėtų būti labai patenkintais.

Dienraštis „Lietuvos rytas“ svarstė, kas gi taip pakėlė šalies vadovo reitingus. „Politologai vieningai sutaria, kad prezidento reitingams didžiausią postūmį suteikė jo veikla vykstant karui Ukrainoje. Anksčiau G. Nausėdai buvo priekaištaujama dėl lyderystės stokos, o Rusijos agresija sudarė jam sąlygas aktyviai veikti tarptautinėje arenoje.

Užsienio vizitai, apsilankymas Kijeve, ryžtingi Rusijos vertinimai, pareiškimai prieš bet kokią nuolaidžiavimą Maskvai ir raginimai didinti paramą Ukrainai nuolat atsiduria žiniasklaidos akiratyje ir atliepia daugumos Lietuvos žmonių nuotaikas.

<...> Regis, stebėdami Ukrainą prislėgusias karo baisybes žmonės brangina tai, kad Lietuva gali gyventi

taikos sąlygomis ir pasisako už politinį stabilumą. Šalies lyderiu tarptautinėje arenoje tapęs G. Nausėda visuomenei, matyt, atrodo stabilumo garantas, tinkamai atliekantis savo pareigas, nors kartais jam ir priekaištaujama dėl ryžto stokos.“

O naujienų agentūros ELTA paskelbta apklausa, kurią atliko „Baltijos tyrimai“, parodė, jog didžiausias skaičius respondentų (20,4 proc.) norėtų, kad G. Nausėda dar vieną kadenciją dirbtų S. Daukanto aikštelėje. „Treji metai po G. Nausėdos išrinkimo – reitingų viršūnės, komunikacijos klaidos ir prognozė 2024-iesiems“. Taip pavadintame straipsnyje portale lrt.lt autorė Modesta Gaučaitė-Znutienė rašė: „Pats G. Nausėda nei kiti apklausose minimi kandidatai nėra pareiškę planų kandidatuoti 2024 metų rinkimuose. Portalas paklausė G. Nausėdos komandos apie prezidento sprendimą dėl kitų rinkimų, tačiau jo atstovas teigė, kad šalies vadovas apie tai dar nesvarsto.

<...> Portalo kalbinti ekspertai mano, kad jei dabartinis šalies vadovas nutartų dar kartą siekti prezidento posto, jam greičiausiai šypsotųsi sėkmė. Anot Vytauto Didžiojo universiteto politologo Bernaro Ivanovo, jei prezidentas nėra labai „prisidirbęs“, rinkėjai dažniausiai perrinkimo siekiančiam valstybės vadovui būna palankūs.

„Paprastai jeigu prezidentas nepadarо kažko labai ekstraordinaraus ar neatsiranda kelios juodos gulbės, institucinis statusas palaikymo prideda gana daug“, – aiškino B. Ivanovas.

<...> Kaip lrt.lt teigė „Baltijos tyrimų“ vadovė Rasa Ališauskienė, apklausos dalyviams nebuvo pateiktos galimų kandidatų į prezidentus pavardės. Jų tiesiog buvo paklausta, ką jie norėtų matyti prezidento poste, galimų kandidatų pavardės įrašė patys

respondentai. Dauguma jų nurodė norintys, kad šaliai dar vieną kadenciją vadovautų G. Nausėda.“

Tačiau, anot portalo lrytas.lt, kol dabartinėje politinėje arenoje ekspertai rimtos konkurencijos G. Nausėdai nežvelgia, neatmetama, kad sėkmingai jam iššūkį mesti gali asmuo, kol kas visuomenėje nematomas kaip kandidatas. „Galbūt nuskambės ciniškai, bet kandidatai yra konstruojami, nes prezidento rinkimai yra asmenybės rinkimai. Įsijungia tam tikros žaidimo taisyklės“, – pastebėjo Mykolo Romerio universiteto politologė Rima Urbonaitė.

<...> „Greičiausiai reikėtų nepartinio žmogaus, kuris galėtų apsimesti nesąs politiku, kas Lietuvoje yra populiaru, žmonės nenori į prezidentus rinkti politikų. Reikėtų klasikinio standarto, kad žmogus būtų gerai atpažįstamas, bet neateitų tiesiai iš politikos ar iš Seimo“, – svarstė ji.

Anot R. Urbonaitės, dabartinė politinė konkurencija G. Nausėdai būtų silpna – tiek V. Blinkevičiūtė, tiek Saulius Skvernelis ar Ingrida Šimonytė jau dalyvavę prezidento rinkimuose ir pralaimėję, tuo metu Viktorijos Čmilytės-Nielsen galimybes visuomenės apklausos vertina ganėtinai pesimistiškai.

„Dabartiniame politiniame peizaže būtų sunku atrasti, kas sukurtų rimtą konkurenciją G. Nausėdai, bet jie kol kas gali būti mums nematomi kaip kandidatai“, – pabrėžė ji.“

Kad dabartinio šalies vadovo ateitis gana šviesi, pritarė ir komunikacijos specialistas Mindaugas Lapinskas. „Jeigu dar pora tokių metų, kaip dabar, tai prezidentui šviečiasi rožinės perspektyvos“, – sakė jis.

Specialistas svarstė, kad artėjant rinkimams, ekonominiai klausimai vėl taps aktualesni, o šiose temose

šalies vadovas galės sužibėti.

„G. Nausėda vėl nupūs dulkes nuo savo daktarinės disertacijos, nuo savo diplomo ir kalbės apie ekonomiką, socialinį teisingumą ir panašius dalykus. Ir neatrodo, kad daug kas šioje sferoje galėtų jam įkasti“, – svarstė M. Lapinskas.“

Tebesitęsiant karui Ukrainoje, nepaliaujamai kylant kainoms ir brangstant pragyvenimui, kasdieninė Lietuvos žiniasklaidos tema – ekonomika: kada nustos augti infliacija ir kainos, ar žmonės turės už ką nusipirkti maisto, ar apskritai negresia badas, kiek kainuos šildymas... Juk vartotojų kainų lygis gegužę kilo iki 18,5 proc., Europos Sąjungoje blogiau tik Estijoje. Metinė infliacija gegužę, palyginti su tuo pačiu mėnesiu pernai (pagal suderintą vartotojų kainų indeksą – SVKI), pakilo iki 18,5 proc. nuo 16,6 proc. balandį. Tam daugiausiai įtakos turėjo, pasak Statistikos departamento, maisto produktų ir nealkoholinių gėrimų, būsto, vandens, elektros, dujų ir kito kuro prekių ir paslaugų, transporto prekių ir paslaugų kainų padidėjimas.

Viskas brangsta, brangsta ir nekilnojamasis turtas (NT), kuris, žinoma, Vilniuje visada buvo brangiausias. „Daugelis gali imti spjauti į Vilnių ir rinktis Kauną ar gimtuosius miestus: gyvenimas sostinėje tampa labai keblus. Ar gali būti taip, jog gyventojai susikraus daiktus, paliks sostinę ir išvyks kurti gyvenimą bei karjerą į visai kitą Lietuvos kraštą?“ – apie tai svarstė portalas lrytas.lt. „Vilniuje reikia 12 metų vidutinių šeimos pajamų, kad būtų galima įsigyti vidutinio ploto (90 kv. m) būstą“, – portalui komentavo Žygimantas Mauricas, banko „Luminor“ vyriausiasis ekonomistas.

Jo teigimu, Vilniuje už vieną kvadratinį metrą vidutiniškai dabar prašoma apie 2,99 tūkst. eurų, iki pandemijos ši suma siekė apie 2,2 tūkst. eurų.

<...> Tačiau Ž. Mauricas atkreipė dėmesį, kad išaugo ne tik parduodamo NT, bet ir nuomos kainos, tad jei

2022 m. gegužės 12 d. į amžinybę išėjo
mūsų sūnus, brolis, artimasis
A. A. ARTŪRAS ŽILINSKAS.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, skyrusiems užuojautą sunkią netekties valandą ir palydėjusiems a. a. Artūrą į amžinojo poilsio vietą. Ypatin-gus padėkos žodžius tariame jaunimui, Artūro draugams, už iškilmingą palydėjimą į paskutinę Jo kelionę. Dėkojame kunigams, giesminin-kams, artimiesiems, draugams, kaimynams ir visiems užjaučiantiems už maldas, giesmes, paguodos žodį, aukas...

Liūdintys Artūro artimieji

asmuo uždirba mažesnę nei vidutinį darbo užmokestį, būstą susirasti jam iš tiesų sudėtinga, o ir nėra iš ko rinktis.

Nors kituose miestuose, kaip Kaune ar Klaipėdoje, kainos taip pat auga, bet situacija nėra tokia įtempta kaip sostinėje. Todėl, Ž. Maurico manymu, esant tokiai padėčiai žmonės ir toliau po truputį kelsis į priemiesčius, kuriuose taip pat veikia nemažai įvairių įmonių, jų siūlomos algos nemažos, o ir gyvenimas toliau nuo miesto cen-tro pinigines taip nedrasko.

Didelis Vilniaus konkurentas yra ir Kaunas, greitai galime pamatyti išau-gusį norinčiųjų jame gyventi skaičių.

„Atlyginimai smarkiai nesiskiria, Vilniuje „į rankas“ vidutiniškai gauna-ma 1,16 tūkst., o Kaune – 1,07 tūkst. eurų. Bet Vilniuje ir didesnė konku-rencija darbo rinkoje dėl imigrantų iš trečiųjų šalių. Dabar atvyko ir karo pabėgėliai iš Ukrainos, jie taip pat didina konkurenciją, tad atlyginimai nebekyla tiek, kiek galėtų.“

Tačiau Lietuvoje yra ir turtingų, ir labai turtingų žmonių, o jie, anot kito straipsnio portale lrytas.lt, už patin-kantį ir tinkantį NT pasirošę sumo-kėti ir milijoną. Straipsnyje „Turtuoliai Lietuvos pajūryje būsto žvalgosi itin atidžiai: nustebino, kas ten yra itin retas ir geidžiamas jų objektas“ por-talas rašė: „Lietuvių sentimentai Bal-tijos jūrai, balto smėlio paplūdimiams

ir ošiantiems Palangos ar Nidos pu-šynams dažnai tampa pagrindine priežastimi išleisti įspūdingas sumas nuosavam būstui gimtinės pajūryje. NT specialistai tikina, kad šiuo metu prabangiausio būsto paklausa pajūryje vis dar yra didesnė nei pasiūla.

„Brangiausias NT pajūryje išlie-ka Neringoje ir Palangos išskirtinėse vietose. Taip pat atsiranda naujų vietų šalia jūros, kurios nebūtinai yra pa-čioje Palangoje ar Neringoje, tačiau išsiskiria savo unikalumu – gamta, ar-chitektūra ir pačia projektų koncepci-ja“, – portalui sakė NT parduodančio biuro „Baltic Sotheby’s International Realty“ ekspertas Robertas Karalius.

<...> Vis dažniau žmonės kreipia dėmesį ne tik į vietą, tačiau ir į tokius kriterijus kaip mikroklimato kontro-lė (šildymas, vėsinimas, vėdinimas), ekologija (saulės baterijos), naujos technologijos (išmanūs bei nuoto-liniu būdu valdomi namai, beraktė praėjimo kontrolė ir pan.). Būtent tai parodė paskutinis sandoris Nidoje. Tokiam turtui klientas nepagailėjo ir daugiau kaip milijono eurų.“

O LRT televizijos laida „Savaitė“ kalbino ekonomistus, kurie perspėjo: „Galime tapti brangia šalimi, bet ne turtinga.“ Gegužę daug kas pradėjo riboti išlaidas maistui bei kitoms pre-kėms. Kas ketvirtas darbingas iki 40 metų asmuo vis dar netaupo.